

Відчути за своїми плечима Державу

Після публікації в «Україні молодій» батькам загиблих під Чугуєвом курсантів надали статус членів родин загиблих військовослужбовців» стор. 6

Чаус «відлетів» на гелікоптері

СБУ контролювала «легалізацію» екссудді-втікача неподалік кордону з Молдовою від початку і до кінця» стор. 2

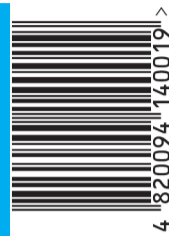
З американських гірок

У першій футбольній команді країни незабаром з'явиться новий головний тренер» стор. 14

Україна молода

Вівторок—середа, 3—4 серпня 2021 року №78—79 (5810—5811)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 26,816 грн
1 € = 31,894 грн
1 рос. руб. = 0,367 грн

«Пов'язую своє життя з Україною»

Що думають наші громадяни про стосунки з Росією і США та відновлення Донбасу? У Конотопі на Сумщині на замовлення «України молоді» провели соціологічне опитування» стор. 4—5

Пантеон національної пам'яті в Конотопі. Прикро, що місто, яке втратило майже сотню людей у війні на сході, іспит на громадянську зрілість у період війни склало на слабеньку «трісчку».

«3 2014-го на Сході країни зафіксовано понад 300 інцидентів із застосуванням противником саморобних вибухових пристроїв. Як і протипіхотні міни, вони є зброєю не вибіркової дії й продовжують завдавати великої шкоди не тільки військовим, а й цивільному населенню».

3 повідомлення пресгрупи ООС

РЕЗОНАНСНА СПРАВА

Чаус «відлетів» на гелікоптері

СБУ контролювала «легалізацію» екссудді-втікача неподалік кордону з Молдовою від початку і до кінця

Іван БОЙКО

Поява минулої п'ятниці на Вінниччині колишнього судді-втікача Миколи Чауса, який став ще й жертвою викрадення посеред Кишинєва весною, здивувала хіба що пересічних українців, які не стежили за його «одиссеями» протягом останніх років.

Тоді як експерти і журналісти-розслідувачі наголошували: викраденого українськими спецслужбами в Молдові Чауса спробують легалізувати на кордоні в проміжку між 19 та 25 липня. Утім заява генпрокуратури Молдови в цей період про причетність саме українських спецслужб до викрадення сплутала всі карти.

Тож легалізація відбулася на тиждень пізніше. І, мабуть, випадково саме 30 липня, коли президент Зеленський та інші керівники держави проводили виїзне засідання РНБО на Донеччині.

Якщо у вдумливої аудиторії виникнуть питання: чи не президент часом наказав, щоб брудний і голодний Чаус у шортах знайшовся десь у селищі Мазурівка Могилів-Подільського району за 50 км від кордону з Молдовою? А на Банковій одразу відповідь: глава держави в цей час вшановував пам'ять полеглих визволителів Авдіївки...

Ще й керівництво силових структур там було, бо всі ж вони члени РНБО, тому не одразу нібито дізналися про конфлікт між детективами НАБУ і бійцями СБУ... І даремно перші вимагали віддати їм підозрюваного в хабарництві Чауса згідно із законом, бо у других був наказ не віддавати за жодних обставин!

Тож лише наступного дня в СБУ хоч якось прокоментували скандал: мовляв, Чаусу загрожує небезпека, його ж викрадали якісь невідомі, тому в нього статус потерпілого, а не підозрюваного. Насправді ж, на думку багатьох експертів, Чаус цінний для Банкової тим, що може щось засвідчити на окремих представників колишньої влади. Нинішній владі потрібні свідчення Чауса, які вона готова обміняти на його свободу і убезпечення від обвинувачень НАБУ — і тут нічого особистого...

До речі, щодня додається доказів того, що СБУ таки наслідила на Вінниччині: у Мазурівці Чауса ледь не відбивали в місцевої поліції. А сам екссуддя на порозі селищної ради нібито сказав, що хотів би потрапити до рук саме СБУ, а не поліції чи НАБУ.

За неофіційними даними в силових структурах, які наводить «Українська правда», Служба безпеки була обізнана і підготовлена до нібито раптової появи викраденого Чауса. Бо це лише в Мазурівці його в шортах посадили до авто співробітників СБУ з Могилів-Подільського управління, але неподалік на групу чекав гелікоптер, який швидко доставив його і співробітників СБУ в передмістя столиці. Де так само не випадково чекав наземний транспорт спецслужби.

Уже потім були перегони бусиків СБУ і НАБУ, в ході яких Чауса надійно сховали від детективів на внутрішньому подвір'ї Володимирської, 33. Тож швидкість реакції хлопців зі спецслужби, готовність транзитного ланцюжка на всьому маршруті «Мазурівка — Київ» підтверджує, що все це шоу таки було «легалізацією» викраденого екссудді в Україні. Звісно ж, «викрадачів» ніхто і ніколи не знайде. А адвокати Чауса, які спочатку критикували СБУ, нині лише нахваляють їх, мовляв, турбуються про безпеку їхнього підзахисного, не інакше!

І ще одне: все відбулося, коли Рада на канікулах і політичний сезон фактично на паузі. Збіг? ■

НА ФРОНТІ

Трибунал по них плаче

Окупанти мінують протипіхотними мінами ділянки поблизу населених пунктів

Тарас ЗДОРОВИЛО

У районі проведення операції Об'єднаних сил ворог укотре обстрілював позиції українських військ: упродовж доби 1 серпня окупанти чотири рази порушували режим припинення вогню.

Російсько-окупаційні війська обстрілювали українські позиції біля населених пунктів Авдіївка, Катеринівка та Попасна. Зайди гатили по наших бійцях із ручних протитанкових гранатометів, великокаліберних кулеметів, підствольних гранатометів і стрілецької зброї.

На Луганщині був зафіксований проліт ворожого безпілотного літального апарату типу «Орлан-10» із перетином лінії розмежування.

На обстріли російсько-окупаційних військ українські захисники відкривали вогонь у відповідь. Бойових втрат унаслідок ворожого вогню серед українських військових немає. Станом на 7-му годину ранку 2 серпня порушень режиму припинення вогню не зафіксовано.

Про всі факти грубих порушень режиму припинення вогню з боку російських окупантів Українська сторона повідомляла представників Місії ОБСЄ. Крім того, Українська сторона

Спільного центру з контролю та координації питань припинення вогню та стабілізації лінії розмежування сторін заявила, що 28 та 29 липня проросійські найманці здійснили дистанційне мінування протипіхотними мінами ПОМ-2 ділянок місцевості поблизу населених пунктів Зайцево та Південне, що розташовані на підконтрольній уряду України території поблизу лінії зіткнення.

Наголошуємо, що такі дії окупантів наражають на небезпеку місцеве населення та суперечать Мінським домовленостям. Також варто зазначити, що ці дії є порушенням норм Женевських конвенцій 1949 року та кваліфікуються як воєнні злочини поряд з агресією, геноцидом і злочинами проти людяності та вважаються міжнародними злочинами, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду.

Українська сторона СЦКК укотре наголошує, що підрозділи Збройних сил України перебувають на позиціях у повній бойовій готовності та неухильно дотримуються зобов'язань щодо всеосяжного режиму припинення вогню.

За розпорядженням Командувача об'єднаних сил протехнічні розрахунки підрозділів ДСНС зі складу Об'єднаних сил постійно

Підступний саморобний літачок, начинений вибухівкою, від сепаратистів. Фото пресгрупи ООС.

здійснюють комплекс заходів щодо розмінування звільнених територій Донецької та Луганської областей, які забруднені вибухонебезпечними предметами внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Піротехнічні розрахунки ДСНС зі складу Об'єднаних сил протягом минулого тижня 123 рази залучали для очищення від вибухонебезпечних предметів місцевості, об'єктів життєзабезпечення та інфраструктури, в тому числі супроводжували аварійні бригади командних підприємств під час проведення ремонтних

та профілактичних робіт на об'єктах електро- та водопостачання.

За вказаний період рятувальниками обстежено 48,74 га території, вилучено та знешкоджено 878 вибухонебезпечних предметів.

Крім того, в спеціалізованих пунктах, розташованих на КПВВ у Донецькій та Луганській областях, фахівці ДСНС України надали домедичну та психологічну допомогу 125 особам.

Також упродовж минулого тижня на території Донецької та Луганської областей підрозділами ДСНС ліквідовано 184 пожежі. ■

Світлана МИЧКО

Тернопільська область

Цієї неділі в селі Увисла Хоростківської громади Чортківського (раніше Гусятинського) району відбулося урочисте відкриття пам'ятника герою російсько-української війни, співробітнику Головного розвідувального управління Міністерства оборони України, підполковнику Михайлу Цимбалістому — уродженцю цього населеного пункту.

Офіцер-розвідник, син військового, Михайло Цимбалістий належав до когорти тих, хто влився в лави захисників батьківщини вже з перших днів російської агресії. Як повідомляє пресслужба ГРУ МО, він брав участь у багатьох важливих розвідувальних операціях і ключових боях російсько-української війни. Був також учасником оборони Донецького аеропорту, кавалер орденів «За мужність» III та II ступенів. Загинув від кулі ворожого снайпера під час виконання бойового завдання у ніч із 13 на 14 вересня 2019 року поблизу Павлополя на Донеччині. На той час йому виповнилося лише 34...

Герой похований на «Алеї слави» Микулинецького кладовища в Тернополі. Однак його батьки та однокласники дуже хотіли увічнити пам'ять про Михайла і в рідному селі, відтак їхню ініціативу підтримала й місцева громада, а до фінансування долучилися підприємці району та обласна влада. Створили ж пам'ятник тернопільські митці — скульптор Роман Вільгушинський та архітектор Іван Жовнич. До слова, в обласному центрі пам'ять Героя вшанували, помертло присвоївши йому звання почесного мешканця міста Тернопіль. Як нагадав у своєму виступі під час відкриття пам'ятника в Увислі тернопільський та архітектор Іван Жовнич. До

ГЕРОЯМ — СЛАВА!

З розвідки не повернувся

На Тернопільщині встановлено пам'ятник герою російсько-української війни

Офіцер-розвідник загинув від кулі снайпера. Фото з сайту Тернопільської міської ради.

кий та архітектор Іван Жовнич. До слова, в обласному центрі пам'ять Героя вшанували, помертло присвоївши йому звання почесного мешканця міста Тернопіль. Як нагадав у своєму виступі під час відкриття пам'ятника в Увислі тернопільський та архітектор Іван Жовнич. До

кий міський голова Сергій Надал, на честь Михайла Цимбалістого також буде названо одну з вулиць у новому мікрорайоні, а на фасаді Тернопільської спеціалізованої школи №29 заплановано встановити меморіальну дошку. ■

■ СКАРБИ

Скіфська пектораль: 50 років потому

Музей історичних коштовностей показує оригінал найціннішої золоті прикраси

Валентина САМЧЕНКО

«Був знайдений великий круглий золотий предмет, який виявився пектораллю. Це сталося о 14.30... Всі одразу зойкнули та почали цілуватися... Річ настільки дивовижна, що опис її займе багато сторінок, тому сьогодні годі й мріяти про це», — такий запис у щоденнику залишив Борис Мозолевський у понеділок, 21 червня, пів століття тому, у 1971 році. Відтоді унікальна скіфська прикраса, знайдена у кургані Товста Могила на Дніпропетровщині, стала однією з найвідоміших для світу археологічних знахідок в Україні. А днями в Києві презентували виставку, центровим експонатом якої став оригінал пекторалі, яку датують четвертим століттям до нашої ери.

Гендиректор Національного музею історії України Федір Андрощук уточнив на відкритті виставки, що до ювілею дослідження Товстої Могили колектив готувався близько року. Окрім виставкового проєкту «Пектораль. Знахідка століття» у філії на території Києво-Печерської лаври — у Музеї історич-

них коштовностей, також створили науково-популярні видання, щоб детально представити найвідомішу археологічну пам'ятку України.

На початку 1971 року на Дніпропетровщині, на околиці тоді молодого міста Орджонікідзе, створеного у післявоєнні роки з навколишніх сіл (яке п'ять років тому нарешті декомунізували у Покров), будівництво залізничного депо незворотно руйнувало скіфський курган Товста Могила, висота якого сягала 8,6 метра, а діаметр — 60 м. Тоді його почали досліджувати науковці місцевої експедиції, яку очолював Борис Мозолевський з Києва. З інституту археології ще був лаборант Олександр Загребельний. Згодом група поповнилася іншими столітніми спеціалістами.

Розкопки тривали упродовж чотирьох місяців — з кінця березня до кінця липня. Виставку «Пектораль. Знахідка століття» презентували через 50 років саме у день завершення експедиції — 30 липня.

За художніми властивостями, технічною досконалістю та інформативністю пектораль є неперевер-

Реконструкція людей, яких знайшли останки у Товстій Могили.

Фото Валентини САМЧЕНКО.

шеним шедевром античного мистецтва. Виготовлена з твердого 24-каратного найвищої проби золота, діаметром 12 дюймів (30,6 см) і вагою понад 2,5 фунта (1149 г). Створена із близько 160 деталей: 4 каркасні трубки-джугути, 48 фігурок людей, свійських і диких тварин, птахів і міфічних істот.

Виставка «Пектораль. Знахідка століття» облаштована так, що відвідувачі ніби поступово проживають усі етапи знахідок у кургані, у боковій і центральній гробницях. С зображення реконструйованих скіфів, чийі останки було знайдено: правителя, дружини та нащадка.

Уже другого дня досліджень археологи виявили залишки похоронного кортежу. Вважається, що на поховальній трапезі могло перебувати до 3 тисяч осіб. У вітринах представлені бронзові казані та посудина, схожа на сковорідку, рештки амфор, багато прикрас. Усього у кургані віднайшли рештки поховальних семи коней. Деталі поховального кортежу, предмети оздоблення воза, в тому числі дерев'яні, та декоративні

елементи вуздечок із Товстої Могили ніколи раніше не представляли широкий аудиторії, підкреслюють науковці. Варто згадати, що на час досліджень Борис Мозолевський (1936—1993) був позаштатним співробітником, оскільки через вільнодумство та антирадянські вірші його шлях до офіційної науки заблокували ідеологічними перепонками. Після розкопок Товстої Могили його заднім числом зарахували до штату Інституту археології і навіть

Борис Мозолевський (70-ті роки).

видали ордер на 3-кімнатну квартиру, дозволивши займатися наукою. Книжки Бориса Мозолевського «Скіфський степ» та «Товста Могила» вважаються засадничими.

Виставка «Пектораль. Знахідка століття» триватиме до 31 жовтня. Її куратори: завідувачка відділу історії ювелірного мистецтва в Україні Любов Ключко та провідні наукові співробітники Музею історичних коштовностей України Юрій Полідович і Оксана Ліфантьєва.

Виставка «Пектораль. Знахідка століття» триватиме до 31 жовтня. Її куратори: завідувачка відділу історії ювелірного мистецтва в Україні Любов Ключко та провідні наукові співробітники Музею історичних коштовностей України Юрій Полідович і Оксана Ліфантьєва.

■ АРТ-ПРОСТІР

Тандем кораблів

Поет Сергій Жадан і художниця Катерина Косьяненко представили спільний проєкт

Валентина САМЧЕНКО

П'ятничний вечір у Національному художньому музеї України був особливим. Хоч останнім часом, через ремонт, доводиться заходити у будинок із левами в Києві з тильного боку — у виставковий залу на першому поверсі набилася багато люду: бо не кожного разу є змога почути, як читає свої вірші Сергій Жадан, та ще ніби всередині однієї з останніх книжок — артбуку «Список кораблів», картини з якого тут, на стінах.

Виставковий проєкт «Список кораблів» у НХМУ триватиме лише до 8 серпня. Представлені роботи ввійшли до однойменної збірки поезій Сергія Жадана, яка побачила світ минулоріч. Роботи Катерини Косьяненко з однойменної серії постають візуальним відповідником віршів, що органічно поєднують сучасну українську буденність та біблійні алузії.

В оформленні книги було використано дев'ять творів художниці. Для артбуку вона написала у 2019-му «Воїнство», «Вокзал», «Графіті», «Різдво», «Кораблі», минулоріч — «Зупинку» і «Біле поле». Також узяли для збірки кілька попередніх робіт: «Невидимий автобус» та «Перехід». Це не ілюстрування поезій, а збір відчуттів, подій, віддзеркалення сучасного світу, в якому поєдналися помітніші любові і радості та не центрові для більшості, але болючі війна, розпач і страждання. Загальна тема серії — людина в сучасному урбаністичному середовищі, де знаходиться місце воїнам у старовинних об'єктах і сучасним.

Оскільки через пандемічні причини до відкриття виставки йшли довше, аніж планували на початку, глядачі отримали нагоду побачити ще три нові роботи художниці. Це минулорічна «Цілодобово» та дві

Серед гостей виставки була Катерина Ющенко.

Фото Валентини САМЧЕНКО.

найсвіжіші — «Блакитні черевики» та «Звичайний день».

«Мені йшлося про надзвичайно логічний процес еднання двох митців, двох співзвучних особистостей. Треба було створити такий тандем, у якому художник і письменник стали своєрідними «братом та сестрою». Я вважаю, що мені це вдалося, — каже кураторка виставкового проєкту Тетяна Шведцька, директорка S.T. ART Foundation, який належить ідея поєднати вірші одного з найпомітніших сучасних українських письменників з роботами знаної художниці. — Сучасний живопис Катерини, який тісно переплетений з її любов'ю до старовинних слов'янських мотивів,

неймовірно точно поєднався тут з поезією Сергія Жадана».

Народжена у Києві, Катерина Косьяненко — заслужена художниця (з 2019 р.). У 2002-му закінчила Національну академію образотворчого мистецтва і архітектури. Навчалася на театральній декоративній відділенні у Данила Лідера. Стажувалася у Cite internationale Des arts (Франція, Париж) та Краківській академії образотворчого мистецтва ім. Я. Матейка. Її роботи представляли на виставках у Франції, Італії, Нідерландах. Живопис Катерини Косьяненко зберігається у музейних та приватних мистецьких збірках, зокрема у Польщі, Великій Британії, США, ОАЕ, Канаді. ■

■ КРИМІНАЛ

Чорні справи лісорубів

На Харківщині триває масова вирубка

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківська область

Халатність працівників Бабаївського лісництва дозволила чорним лісорубам знищити під Харковом дерев на загальну суму 1 мільйон 100 тисяч гривень. Як повідомила пресслужба ДБР, два майстри лісу окремо один від одного, а також лісничий, що мав контролювати їхню роботу, проїгнали масову вирубку в зелених кварталах. Наразі всім трьом слідчі повідомили про підозру у службовій недбалості. Якщо їхню вину буде доведено, фігуранти справи можуть отримати п'ять років тюрми з позбавленням права займати певні посади на термін до трьох років.

Загалом нищення лісів на Харківщині вже давно набуло ознак екологічної катастрофи. Злочинці валють не лише молоді здорові дерева, а й реліктові діброви. Причому нерідко цією чорною справою займаються фахівці, які відповідають саме за охорону зелених масивів. Недавно оперативники територіального управління ДБР викрили злочинне угруповання, діяльністю якого опікувалося у тому числі й четверо патрульних. Ця «бригада» вирубувала дерева цінних порід у Валківському районі, а потім перевозила деревину до лісопильні Харківської та сусідніх областей. Як повідомили в обласній прокуратурі, поліцейські за грошову винагороду систематично «кришували» незаконні схеми чорних лісорубів. Тобто супроводжували завантажені фури і надавали службову інформацію про заплановані заходи боротьби з незаконною вирубкою.

Аби довести їхню вину, слідчі ДБР провели 47 одночасних обшуків за місцем проживання та роботи підозрюваних, вилучивши «чорну бухгалтерію», банківські картки, мобільні телефони, гроші та обладнання для обробки деревини. У цій оборудці брали участь жителі не лише Харківської, а й Дніпропетровської, Полтавської, Сумської та Чернігівської областей. Спеціалізувалися злочинці на заготівлі лісу-кругляка твердих порід. У результаті їхньої тривалої «діяльності», держава щороку втрачала до 100 тисяч гривень. ■

■ ГЛАС НАРОДУ

Підготувала Інна СТЕПАНЧУК

З метою визначення суспільно-політичних настроїв у Конотопі на Сумщині на замовлення «України молоді» проведено соціологічне опитування. Під час дослідження мешканцям міста пропонували відповісти на актуальні питання сьогодення. Наприклад, як бути з дипломатичними відносинами з Росією, ким є США для України та як відновлювати інфраструктуру Донбасу. Опитування проводив Центр соціальних досліджень Сумського державного університету в липні 2021 року серед дорослих жителів міста Конотоп. Метод дослідження — анкетування з двоступеневою квотною вибіркою. Всього опитано 400 респондентів. Опитування репрезентативне серед дорослого населення Конотопа. Теоретична похибка не перевищує 5%. Обробку результатів проводили співробітники Центру соціальних досліджень за допомогою програми «ОСА».

85% опитаних пов'язують своє майбутнє з Україною

Найперше, на що хотілося б звернути увагу, то це те, що переважна частина опитаних конотопчан (85%) пов'язують своє майбутнє з Україною. І лише 4% респондентів зазначили, що не пов'язують майбутнє з Україною, а 10,9% не змогли визначитися з відповіддю.

Результати опитування тут дещо різняться у різних вікових групах (Таблиця 1). Так, молодь, яка зазвичай легко змінює місце проживання (вік 18-29 років), показала досить високий рівень респондентів, що не пов'язують своє майбутнє з Україною. Ще вищий показник — 7,7 відсотка — у віковій групі 50 років і старші. Ймовірно, це пов'язано з тим, що старші люди нерідко погоджуються на переїзд до своїх уже дорослих дітей, які можуть мешкати, зокрема, й за межами України. А от люди середнього віку (30-39 років та 40-49 років) найчастіше пов'язують своє майбутнє з Україною — 82,6 та 91 відсоток відповідно.

Головне джерело інформації

Найпоширенішими джерелами інформації про події в Україні серед жителів Конотопа є всеукраїнські телеканали (60,9%), соціальні мережі (55,8%) та всеукраїнські інтернет-ЗМІ (41,6%) (Діаграма 2).

Серед тих, хто отримує інформацію про події в Україні із всеукраїнських телеканалів та соціальних мереж, переважають жінки, тоді як чоловіків більше серед тих, хто частіше отримує інформацію із всеукраїнських інтернет-ЗМІ. Заслугує на увагу і той факт, що жінки переважають (при загальних невисоких показниках) серед тих, хто отримує інформацію з місцевих інтернет-ЗМІ.

Досить цікаві й результати у вікових групах (Таблиця 2). Так, молодь 18-29 років, отримуючи інформацію, надає перевагу соціальним мережам — показник аж 78,1 відсотка. Але чим старшою є вікова група, тим традиційнішими є джерела інформації. Наприклад, старше покоління (від 50 років) надає перевагу телебаченню (67,7%), радіо (9,2%) та друкованим виданням (15,4%). А от черпають інформацію із соцмереж тут усього 24,6 відсотка опитаних. У цій же віковій групі най-

	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 років	80,8	5,5	13,7
30-39 років	82,6	1,4	15,9
40-49 років	91	1,5	7,5
50 років і старше	86,2	7,7	6,2

Таблиця 1.

«Пов'язую своє життя»

У Конотопі на Сумщині на замовлення «України молоді» провели соціологічне опитування

На світогляд мешканців Конотопа впливає в тому числі й рівень соціально-економічного життя. В цьому знаковому місті Сумщини не одне десятиліття функціонує мережа екологічно чистого транспорту.

	Всеукраїнські телеканали	Місцеві телеканали	Всеукраїнські інтернет-ЗМІ	Місцеві інтернет-ЗМІ	Соціальні мережі	Радіо	Газети чи періодичні видання	Закордонні ЗМІ
18-29 років	47,9	16,4	47,9	12,3	78,1	2,7	2,7	5,5
30-39 років	58	4,3	40,6	7,2	60,9	8,7	2,9	4,3
40-49 років	71,6	4,5	50,7	4,5	56,7	4,5	4,5	3
50 років і старше	67,7	12,3	26,2	9,2	24,6	9,2	15,4	1,5

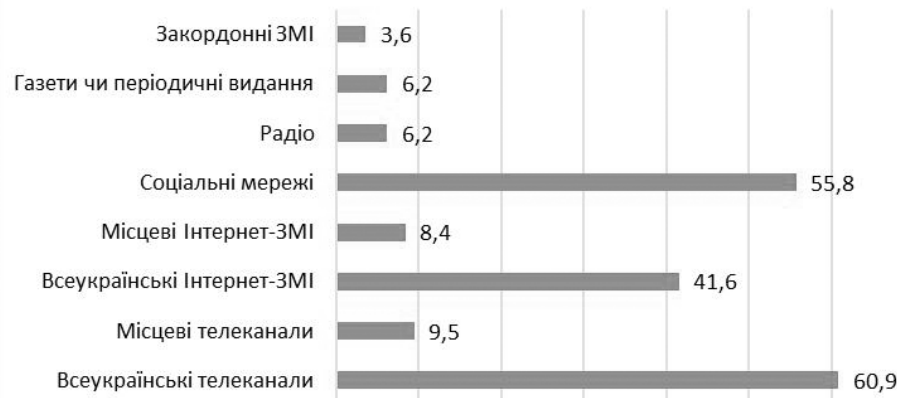
Таблиця 2.

менший відсоток довіри до закордонних ЗМІ (1,5%), тоді як серед молодих людей він найвищий — 5,5%.

Такі неоднозначні відносини з Росією...

Опитані конотопчани неоднозначно оцінюють політику президента України стосовно Російської Федерації. Так, 25,5% опитаних зазначили, що не підтримують політику президента, поряд з цим 24,5% — підтримують. Не змогли визначитися з відповіддю 33,2%. Як для країни, яка воює з Росією, зависокий і показник тих, кому «все одно» — 16,8%. Тобто половина опитаних не мають чіткої думки про політику щодо північного сусі-

2. З яких джерел отримують інформацію про події в Україні?

Діаграма 2.

да або ж їм абсолютно байдуже! І це на восьмому році війни з РФ! Тривожний показник як для міста, яке перебуває в географічній близькості до кордонів із Росією.

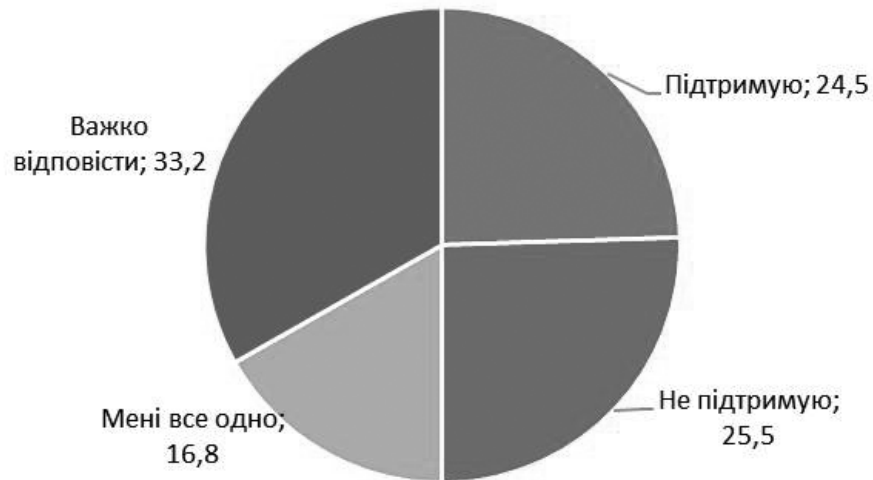
Молодь частіше висловлює підтримку політиці президента, тоді як опитані старшого віку значно частіше зазначають, що не підтримують таку політику. Наприклад, серед людей,

старших 50 років, 38,5% зазначили про те, що не підтримують політику президента України стосовно Російської Федерації, тоді як серед молоді цей показник складає лише 13,7%. (Таблиця 3). При цьому актуальним є і питання вищої «байдужості» молоді, адже серед молодшого покоління конотопчан практично кожен четвертий фіксує позицію «мені все одно».

ГЛАС НАРОДУ

з Україною»

3. Як оцінюють політику Президента України по відношенню до Російської Федерації

Діаграма 3.

Доцільно говорити і про необхідність певної просвітницької роботи, оскільки значна частина опитаних усіх вікових груп зазначає варіант «важко відповісти».

Майже 40% не хочуть розірвання дипломатичних відносин з РФ

Такою ж неоднозначною є позиція стосовно розірвання дипломатичних стосунків із Російською Федерацією. 39% опитаних заперечують необхідність розірвати дипломатичні відносини з РФ, тоді як 31,4% — підтримують зазначену ідею. Не змогли визначитися — 29,6%.

При всій неоднозначності й неоднорідності позицій все ж маємо зазначити, що 31,4% прихильників розірвання дипломатичних відносин свідчить про поширеність радикальних настроїв.

Небажання розривати дипломатичні стосунки з РФ частіше висловлюють респонденти, старші 50 років (Таблиця 4). І саме у цій віковій групі виявлено найменше тих, хто не може сформулювати власну позицію. Тоді як молодші респонденти значно частіше фіксують позицію невизначеності у цьому питанні. І це при тому, що відсоток тих, хто схиляється до радикальних позицій, є близьким в усіх вікових групах.

США — діловий партнер і стратегічний союзник

Спостерігається позитивне сприйняття конотопчанами США. Так, 25,9% вважають США діловим партнером; 15,7% — стратегічним союзником; 11,7% — гарантом суверенітету. Лише 6,6% зазначили, що США є загрозою суверенітету України. Варіант «важко відповісти» обрало 38,3% опитаних (Діаграма 5).

Жінки частіше висловлюють невизначені та негативні позиції стосовно ролі США, тоді як чоловіки — позитивні. При цьому жінки суттєво переважають серед тих, хто мав певні труднощі у формулюванні позиції щодо цього питання: пункт «важко відповісти» обрали 43% жінок проти 31,2% чоловіків.

Дослідження показує суттєву диференціацію респондентів по цьому питанню за віковими групами. Так, старші вікові групи населення частіше висловлюють невизначені та негативні позиції стосовно ролі США, тоді як молоді — позитивні: наприклад, загрозою суверенітету України США вважають 13,8% людей віком 50 років і старших, тоді як у віковій категорії 30-39 років таких лише 2,9%.

Пожежі на військових складах — спроба приховати крадіжки

Про наявність негативних установок та певний рівень недовіри до армії свідчать результати відповідей на запитання стосовно причин пожеж на військових складах. Так, основними причинами пожеж на військових складах населення називає: недбалість персоналу (34,7%) та спробу ЗСУ приховати крадіжки (33,6%).

Лише 15,7% пов'язують пожежі на військових складах із диверсійною діяльністю. При цьому і відсотки тих, хто не визначився чи мав проблеми з формулюванням позиції, є щодо цього питання значно нижчими — лише 13,5. Тобто, респонденти впевнені у своїх оцінках і баченні. Чоловіки причиною пожеж частіше вважають недбалість персоналу, тоді як жінки — спробу ЗСУ приховати крадіжки.

Що стосується вікових груп, то представники групи 40-49 років частіше вбачають причиною диверсійну діяльність РФ.

Як відновлювати Донбас — думки розділились

Серед населення міста сьогодні не існує консолідованої позиції щодо того, яким чином має вестись відновлення територій Донбасу.

Практично кожен четвертий з опитаних (23,7%) зазначає, що йому важко відповісти на це питання. При цьому 41,2% опитаних не підтримують ідею щодо формування державних програм із відновлення територій Донбасу, фінансування яких велось би у тому числі за рахунок виділення коштів з місцевих бюджетів, а 21,5% вважають, що відновлюватися території Донбасу мають за рахунок країни-агресора.

Традиційно вищий рівень невизначеності демонструють опитані жінки. Жінки також частіше (при загальних невисоких показниках) готові підтримати таке відновлення державними програмами з фінансуванням, у т.ч. з місцевих бюджетів. Тоді як чоловіки значно частіше зазначають, що не підтримують ідею щодо формування державних програм з відновлення територій Донбасу, фінансування яких велось б у т.ч. за рахунок виділення коштів з місцевих бюджетів. А от серед тих, хто вважають, що відновлюватися території Донбасу мають за рахунок країни-агресора, виявлено майже однакові відсотки чоловіків та жінок.

Як свідчать результати опитування, молоді люди найчастіше мали проблеми з формулюванням позиції щодо

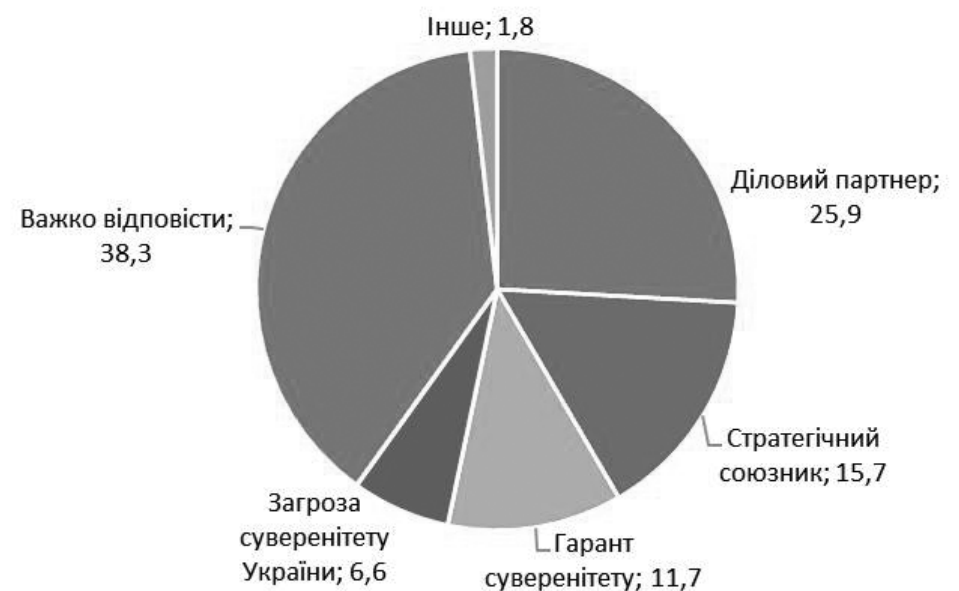
	Підтримую	Не підтримую	Мені все одно	Важко відповісти
18-29 років	27,4	13,7	28,8	30,1
30-39 років	23,2	18,8	20,3	37,7
40-49 років	17,9	32,8	10,4	38,8
50 років і старше	29,2	38,5	6,2	26,2

Таблиця 3.

	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 років	32,9	34,2	32,9
30-39 років	31,9	36,2	31,9
40-49 років	26,9	38,8	34,3
50 років і старше	33,8	47,7	18,5

Таблиця 4.

5. Ким для України є США?

Діаграма 5.

цього питання. Їх також виявлено суттєво менше серед тих, хто вважає, що відновлювати території Донбасу має країна-агресор (11%).

Світоглядна війна триває

Соціологи, які проводили дослідження, наголошують на таких висновках.

Проведене опитування показало, що у мешканців міста відсутня більш-менш виражена спільна позиція щодо політики президента України стосовно Російської Федерації. А відтак можна припустити, що і власна позиція — також. Адже отримані результати говорять про певну неоднозначність позицій: політику президента щодо РФ підтримують 24,5% опитаних, тобто кожен четвертий, при цьому 25,5% опитаних зазначили, що не підтримують, не змогли визначитися з відповіддю 33,2%, і ще 16,8% зазначили, що їм байдуже. Від себе додамо, що такі результати на восьмому році війни — це наслідок відсутності чіткої роз'яснювальної політики з боку держави, нішу якої зайняла кремлівська пропаганда та підризна робота власної «п'ятої колонії», яку досі ведуть в Україні деякі ЗМІ та політики. Прикро, що місто, яке втратило майже сотню людей у війні на сході — як конотопців, так і бійців 58-ї мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського, що базується в Конотопі, іспит на громадянську зрілість у період війни склало на слабеньку «трічку».

Водночас результати дослідження дозволяють говорити про досить позитивне сприйняття конотопчанами США. А особливістю є й те, що значна частина — 25,9% — бачить Сполучені Штати саме діловим партнером.

У жителів міста сьогодні не існує консолідованої позиції щодо відновлення територій Донбасу. Тим більше, не має визначальної підтримки ідея щодо формування державних програм

з відновлення територій Донбасу, фінансування яких велось би у тому числі за рахунок виділення коштів з місцевих бюджетів (41,2% опитаних не підтримують такого шляху). До того ж практично кожен четвертий з опитаних (23,7%) зазначає, що йому важко відповісти на це запитання.

Підсумовуючи результати опитування, мусимо зазначити й таке. Конотоп — місто, розташоване в географічній близькості до кордонів із Російською Федерацією, а отже — минуле, яким, власне, і є новоявлений «руський мір», обов'язково й надалі намагатиметься робити свій світоглядний вплив на ці території. І відповіддю на відсутність зваженої патріотичної політики з боку влади неминуче буде великий прошарок тих, кому «все одно» і кому «важко відповісти». А разом із ними — чималий відсоток тих, хто досі живе радянськими міфами та перебуває у фокусі російської пропаганди. Відтак у випадку, не доведи Боже, збройної агресії Росії частина тих, хто в Конотопі волатиме «Путін, пріді!», може бути несподівано високою.

Світоглядна війна, в якій так зацікавлені недруги України, триває. І щоб виграти її, слід уже зараз звернути особливо прискіпливу увагу на прикордонні території та займатися тут відповідною роботою. І не тільки патріотично-пропагандистською, а й звичайною буденною роботою, спрямованою на покращення життя місцевих мешканців. Аби переважна більшість і далі могла впевнено сказати: «Пов'язую своє життя з Україною».

Р. С. У наступних числах «УМ» ми продовжимо аналізувати дані цього опитування, зокрема бачення містянами подальшого розвитку свого міста та політичні вподобання.

ВІДДІЛ КАДРІВ

Хто навиліт восени?

Щонайменше на трьох-чотирьох міністрів чекає відставка

Олена ЧЕРКАСЕЦЬ

Не встигло охолонути крісло після відставки очільника Міністерства внутрішніх справ Арсена Авакова, як почали ширитися чутки про те, що вже восени на урядовців чекають нові кадрові перестановки. Про це під час одного зі своїх інтерв'ю обмовився керівник фракції «Слуга народу» Давид Арахамія.

Щоб не сталося «великої кризи»

Відставка всього Кабміну — малоймовірна, оскільки це спричинить «велику кризу», адже одночасно необхідно знайти чимало відповідних кандидатів, а потім ще й дочекатися, допоки закінчиться їхній «випробувальний термін» у пів року. Утім «точкові» зміни в уряді — очевидні. «Я точно можу пообіцяти, що буде як мінімум 3-4 кадрові рішення восени в уряді. А які, давайте залишимо це інтригою», — наголосив керівник пропрезидентської фракції Давид Арахамія.

Політолог Володимир Фесенко вважає, що президент може прийняти рішення знайти рішучішого та енергійнішого прем'єра, який не боїтиметься брати на себе відповідальність за важливі економічні рішення. У такому випадку в нас міг би з'явитися і новий прем'єр-міністр, і, відповідно, новий уряд. Утім більш вірогідним є часткове оновлення Кабміну.

Найсерйозніші зміни назрівають у Мінбороні. Щойно позбулися своїх посад три заступники — Олександр Миронюк, Ігор Старобінський та Ігор Халімон. Не припиняються чутки про відставку й самого міністра Андрія Тарана, адже його ім'я найчастіше звучить при обговоренні кадрових перестановок.

Володимир Фесенко каже, що рішення про звільнення чиновників було прийнято після ретельного аналізу їхньої діяльності. А зауваження й претензії до кожного з них були суттєвими. Тож чистка в Мінбороні відбулася не просто так, а лише після того, як в уряді визнали провал роботи цих чиновників за найважливішими напрямками. І, обираючи між заступниками і міністром, останнього вирішили залишити. Принаймні до вересня.

«У Тарана з'явився ще один шанс, ще один так званий випробувальний період. І якщо він зі своєю новою командою продемонструє реальну роботу, може залишитися на посаді міністра», — зазначив політолог.

Хто може стати відповідальним за Збройні сили України? Одна з претенденток на цю роль — Ірина Верещук, яка вже намагалася пересісти з депутатського крісла в крісло мера. Щоправда, в неї так і не вийшло. Критикувати нинішнього міністра оборони Андрія Тарана нардепкам не поспішає, мовляв, оцінку його роботи вже дав профільний комітет. А ось про готовність очолити відомство Верещук заявила: «Так, я би погодилась. Я це вже говорила тисячу разів і сприйму це як наказ. Тому що, працюючи в Комітеті з національної безпеки, оборони та розвідки, чудово розумію, чого потребує сьогоднішня армія, коли ми говоримо про реформування. А Міністерство оборони — це той політичний орган, де на чолі має стояти політик».

Та експерти з військових питань вважають, що перспектива отримати на посаді голови Мінборони першу в історії жінку, а саме пані Верещук, нічого хорошого не несе.

Малюська, Ткаченко та Венедіктова: хто наступний?

Ще один міністр, чутки про звільнення якого ширяться давно, — Денис Малюська. Уряду Шмигала він дістався у спадок від Олексія Гончарука і є одним із небагатьох, хто залишився з «попередників». Міністр юстиції запам'ятався широкому загалу епатажними фото і піаром на відремонтованих тюремних камерах. Хоч пан Малюська тісно співпрацює з Банковою, публічно активно підтримує президента, проти нього грає один фактор — він не зовсім «свій» у команді прем'єра. Його несприйняття вже обговорюють у Раді.

Хитається крісло і під міністром культури Олександром Ткаченком, якому не забудуть історичні зв'язки з олігархом Ігорем Коломойським. З іншого боку, президента пан міністр також знає давно, адже багато років тісно співпрацював із ним та студією «95 квартал». В уряд Ткаченко прийшов як людина Зеленсько-го.

Експерти кажуть, що вагомим зауважень та нарікань на його роботу з боку офісу президента немає. Утім переконані: якщо Ткаченка звільнять з посади, то це буде не що інше, як натяк на те, що вже почалась боротьба з олігархами.

Серед імен претендентів «навиліт з моновледи» є навіть прізвище генпрокурорки Ірини Венедіктової. Однак раніше середни вересня гучних відставок і перезавантаження уряду чекати не варто. До 15 вересня Кабмін має сформувати проєкт бюджету. Тому до того часу він залишатиметься непорушною «священною коровою».

Та ніхто з високопосадовців не є недоторканим. Політолог Володимир Фесенко зазначає, що в зону ризику, коли ми говоримо про кадрову політику, може потрапити кожен. І якщо до роботи конкретних чиновників є серйозні зауваження, рішення про відставку будуть неминучими. ■

Ліна ТЕСЛЕНКО

Минулого четверга у село Новожи́вотів, що на Вінниччині, до мами загиблого в авіакатастрофі під Чугуєвом курсанта Максима Хом'ячука пані Катерини приїхали представники Оратівського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. Вони вручили жінці посвідчення члена сім'ї загиблого військовослужбовця. Дещо раніше аналогічні посвідчення отримали батьки Богдана Матвійчука з міста Новоград-Волинський на Житомирщині. Тож ми з приємністю констатуємо: втручання «Україні молодій» допомогло відновити справедливість у цій справі.

Закон для всіх один

Нагадаємо, в номері від 11 червня 2021 року ми писали, що батькам двох загиблих курсантів відмовили в отриманні статусу родин загиблих військовослужбовців. Тоді як сім'ям інших загиблих курсантів (в авіатроці, нагадаємо, трагічно обірвалося життя загалом 19 молодих хлопців) такий статус було надано без будь-яких перешкод. Але ж закон для всіх один!

Звісно, «УМ» не могла залишитися осторонь. Своєю публікацією ми надіслали президенту України, голові Верховної Ради, Уповноваженому ВРУ з прав людини, до міністерств оборони, соціальної політики, юстиції — загалом у десяток різних інстанцій. І, як з'ясувалися, зробили хорошу справу не тільки для родин Хом'ячуків і Матвійчуків. Бо, як повідомили з офісу Уповноваженого з прав людини, статус «член сім'ї загиблого військовослужбовця» буде встановлено всім членам родин загиблих (йдеться про так зване «чорне» посвідчення, яке передбачає більше пільг, ніж «сіре», яке отримали сім'ї в органах соціального захисту). «За інформацією командування Повітряних сил ЗСУ, батькам загиблих курсантів запропоновано звернутися до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (так тепер називаються військкомати. — Ред.) для встановлення статусу», — повідомили з офісу Уповноваженого.

Звісно, жодне посвідчення не поверне батькам їхніх дітей і не заглушить біль утрати. Але воно дасть раптово осиротілим родинам відчуття, що за їхніми плечима стоїть держава, буде доказом того, що Україна цінує цю жертву, піклується про сім'ї загиблих і підтримує їх.

У законодавстві — важливі зміни

Тим часом на наш запит до Міністерства оборони з Генерально-

СПРАВЕДЛИВІСТЬ Є

Відчутти за своїми плечима Державу

Після публікації в «Україні молодій» батькам загиблих під Чугуєвом курсантів надали статус членів родин загиблих військовослужбовців

го штабу командування Повітряних сил ЗСУ надали роз'яснення, якою саме буквою закону врегульовано питання соціального захисту родин загиблих курсантів. «Згідно з пунктом 6 статті 18 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей» (у редакції до 30.03.2021), було визначено, що (...) умовою для отримання пільг батьками загиблого військовослужбовця було перебування їх на утриманні цього військовослужбовця», — йдеться в листі. Але Законом від 30 березня 2021 року №1357-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань виконання військового обов'язку та ведення військового обліку» цю умову було виключено. «Пунктом 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 28.05.1993 р. №379 «Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи зникли безвісти під час проходження військової служби» передбачено, що посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи зникли безвісти під час проходження військової служби, видаються батькам, дружині (чоловіку), дітям військовослужбовців. Враховуючи зазначене, батьки загиблих курсантів солдата Матвійчука Б. М. та солдата Хом'ячука М. В. мають право на отримання статусу члена сім'ї загиблого військовослужбовця та відповідні пільги».

Також у листі Мінборони додають, що «з огляду на зміни в законодавстві та з метою забезпечення соціального захисту родинам загиблих курсантів проведено додаткову інформаційно-роз'яснювальну роботу та надано відповідні вказівки територіальним центрам».

«Я вдячний усім, хто долучився до вирішення цього питання, — каже в коментарі «УМ» адвокат Валентин Волинець. — Журналістам «ТСН», «Суспільного» та особливо «Україні молодій», яка допомогла зрушити питання з мертвої точки. А також офісу Упов-

Катерина Хом'ячук біля щойно встановленого пам'ятника синові.

Вистраждане посвідчення.

новаженого з прав людини, де справу одразу взяли на контроль. Вдячний народним депутатам, які не залишилися байдужими, Штабу ВПС у Вінниці та начальнику управління морально-психологічного забезпечення Олегу Кудренку, які від початку були на нашому боці. А ще — голові 12-ї регіональної військово-лікарської комісії Олеху Загоруйку, який фактично першим помітив несправедливість і забив на сполох».

...Тим часом у п'ятницю на могилі Максима Хом'ячука було встановлено пам'ятник. Родина не втратила на нього жодної копійки — надгробок було виготовлено та встановлено за рахунок доброчинних пожертв. Кошти на це виділив Харківський національний університет Повітряних сил ім. Івана Кожедуба, та-

кож зробили пожертви викладачі і курсанти цього навчального закладу та Кам'янець-Подільського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою, де навчався Максим до вступу у виш. Фінансово долучилися офіцери Штабу ВПС у Вінниці та аеродрому в Чугуєві, а також небайдужі односельці. Слова подяки всім причетним до встановлення пам'ятника і вирішення її «бюрократичного питання» передала і мама покійного Максима Катерина Хом'ячук.

...Сподіваюся тепер, коли справедливість відновлено, у згорьованому материнському серці на решті буде спокій. І пані Катерина переконається та відчує, що втративши найдорожче — свою дитину, вона не залишилася сама. Бо за її плечима турботлива держава і небайдужі люди. ■

КОЛІЗІЇ

«Не рівняйте Жигалка до Чорновола» —

такий аргумент домінував на «круглому столі» в Борисполі

Валентина СТРИЛКО-ТЮТЮН,
президент міжнародного
освітнього фонду імені Ярослава
Мудрого, кандидат педагогічних
наук

І справді, навіщо ці прізвиська порівнювати під час громадського обговорення пропозиції про присвоєння імені В'ячеслава Чорновола міській центральній бібліотеці Бориспільської територіальної громади? Бо раніше була пропозиція надати цьому духовному закладу ім'я талановитого земляка-літератора Сергія Йосиповича Жигалка. А вже 33-річний бориспільський письменник був засуджений за «антирадянську націоналістичну та терористичну» діяльність у 1935 році трійкою київського УНКВС, а потім і розстріляний у зоні відбуття покарання хабаровською трійкою УНКВС по Далекосхідному краю 21 червня 1938 року. Тоді В'ячеславу Чорноволу ще не виповнилося і шести місяців від народження.

Як могло трапитися таке, що саме цей «непорівнюваний» аргумент прозвучав із вуст працівниці Бориспільського державного історичного музею Тетяни Гойди? Тут потрібно дещо ґрунтовно пояснити. Сергій народився в Борисполі в багатодітній селянській родині. Закінчив місцеву гімназію і ще студентом літературно-лінгвістичного факультету Київського інституту народної освіти надрукував перше своє оповідання в харківській урядовій газеті «Вісті ВУЦВК». Новобранець молодого пореволюційної літератури був одним із засновників філії пролетарських письменників «Київ-ГАРТу» від харківської всеукраїнської організації «ГАРТ». Тодішня критика вважала в публікаціях, що саме «художню прозу «Київ-ГАРТу» репрезентує Сергій Жигалко...»

У часописах 20-30 років «Нова громада», «Гарт», «Все-світ», «Червоний шлях», «Життя і революція», «Глобус», «Кіно», «Молодий більшовик» друкуються його оповідання. А в 1927 році виходить і перша збірка «Єдиний постріл», схвально зустрінута «Літературною газетою» й насторожено — недоброзичливо — у часописі ЦК ЛКСМУ «Молодняк». Мовляв, «робітничо-селянська тематика вискочила з поля зору автора». Зрозуміла офіційна позиція, адже більшовизм розпочав рішучу боротьбу з непманством і українізацією.

Літературний процес уже відчував на собі цей поворот до збільшовиченого переорієнтування творчих організацій на вузькопартиїні рейки. Зник і «ГАРТ», як і низка інших літературних утворень. Відчував на собі цей поворот і письменник Жигалко, коли в доповідній записці до ЦК партії критик Андрій Хвиля доносить, що в літературі утворюється «тло занепадництва і зневір'я в здобутки і доцільність револю-

Київські письменники разом із С. Жигалком у редакції Бориспільської районної газети «Коллективист» у 1932 р. на зустрічі з членами літературного гуртка. Перший ряд (зліва — праворуч): Максим Рильський, поет; Дмитро Тась (ймовірно), поет; хтось із гуртківців; Микола Зеров, поет; Михайло Вериківський (ймовірно), композитор. Другий ряд: четвертий Сергій Жигалко, прозаїк; п'ятий Павло Тичина, поет.
Фото з колективного збірника «Максим Рильський. Життя і творчість у документах, фотографіях і ілюстраціях» (видавництво «Радянська школа», К., 1975, с.63).

ції... ідеалізуються контрреволюційні виступи та боротьба проти радянської влади». Конкретно названі твори: «Брасюк «Отаман Сатана», Жигалко «Жореш», Підмогильний «Проблема хліба», Оніщенко «Ткачихи», в націоналістичних ухилах — Антоненко-Давидович «Смерть»...

Відтак наш земляк потрапив у активний нагляд секретних співробітників із закулісся НКВС. Із доносів цих інформаторів вимальовується образ письменника Сергія «Здружився з Максимом Рильським», — агент «Оновлена». «Григорій Косинка разом із Сергієм Жигалком лазять по хуторах і приміських колгоспах. Про все це розповідають із недобрим гумо-

цеві прізвиська й дорога його серцю річка Альта з луками та левадами, на берегах якої промайнуло його дитинство в батьківській садибі. Це «Тіні в завулках» та повість «Липовий цвіт», яку М. Рильський називав цінним романом. У подальшому його не видавали, а здані до держвидавництва два романи, «Ванда» і «Земля», з позитивними рецензіями були знищені, як і чимала кількість вилучених під час обшуку оповідань, «шляхом спалення». Так зазначено в акті слідчого Бондаренка-Гольдмана в його кримінальній справі.

Найсумніше з історії розстріляного письменника: до останнього часу його не було ні в списку розстріляного відро-

Мало того, що Сергій Жигалко зі своєю творчістю був знищений і замовчаний радвладою, то й у часи Незалежної України та зона непам'яті не дозволяє окриком з адміністративних кабінетів повернутися талановитому літератору, вже реабілітованому, в рідний край.

ром», — агент «Леонов». «Коліс і нині Жигалко підтримує дружні стосунки з табором Антоненка-Давидовича», — агент «Журналіст». «У середовищі київських письменників існує група, об'єднана спільністю політичних поглядів і ворожим ставленням до радянської дійсності. Все це запеклі націоналісти, що сходяться по-різному на одній точці зору: «Москва пригнічує Україну, тільки Європа зможе відродити Україну, цей багатющий край, що стоїть у культурному відношенні на надто вищому рівні, ніж Росія... Сталін продовжує царську політику пригнічення українців...», — агент «Журналіст».

Літератор Жигалко видає в 1930 р. ще дві книги оповідань, де є картини бориспільської природи, характерні міс-

дження, ні в інших українських мартирологах, як і не було свідчень про його розстріляну творчу спадщину.

В оповіданні «Увірваний голос» є такі, ніби анонсовані в 1927 році, рядки про свою майбутню долю: «...Мене вивели на вулицю. Передали вартувим. Прости мене, моя печальна Україно! Я нехороший син твій, підіймав голос серед густої, лиховісної темряви. Мене несуть. Більше ніхто не побачить моїх правдивих нотаток. Я чурнаюсь людського бенкету, де замість пива подають свіжу, шипучу кров. Кров...»

Завдяки наполегливості письменника-документаліста Михайла Скорока торік побачила світ книга про трагічну долю Сергія Жигалка «Зона непам'яті: приречений повер-

Документальна книжка «Зона непам'яті: приречений повернутися» (2020 р.).

нутися». Там уперше відтворено невідомі сторінки біографії літератора (віднайдено його родичів і бориспільську родову садибу), засвідчено в документах громадську діяльність, зібрано з архівних часописів і газет пореволюційної доби й опубліковано оповідання бориспільського автора.

Ця документальна книга давала мені підставу звернутися до міського голови А. Федорчука з пропозицією про присвоєння міській бібліотеці імені патріота Сергія Жигалка. Він пообіцяв підтримку, але його передчасна смерть від коронавірусу, як бачимо, позбавила життя і цього благородного задуму.

Така ось непорівнюваність, на думку учасників «круглого столу», Жигалка з Чорноволом. Вони безапеляційно підтримали ідею рухівців Борисполя про надання міській

десятках міст відкривають погруддя, меморіальні дошки та монументи, багатьом школам та вищим навчальним закладам присвоєно ім'я відомого політичного діяча. На сьогодні вже відкрито його кабінет-музей та працює Фонд його імені. Діє і всеукраїнська асоціація шкіл імені В. Чорновола. І він заслужив цю поважну загальноукраїнську шану.

На мою особисту думку, в таких патріотичних питаннях усе ж варто дотримуватися так званого територіального принципу в увічненні імен своїх видатних земляків. Можливо, й недоречно нагадувати нещодавню подію, з котрими зіткнулися українці у виконанні законодавства з декомунізації, коли радянська влада «заселяла» Україну іменами тих своїх поплічників, які ніколи не були на нашій землі.

Заступниця Бориспільського міського голови Людмила Бистра, що також виступала на «круглому столі», дорікнула прихильникам іншої думки, коли поставила свою жирну крапку в обговоренні: «Давайте не будемо вносити розкол в увічнення пам'яті В'ячеслава Чорновола». З її чиновницької позиції виходить, що ім'я Сергія Жигалка вносить розкол у громадську думку й не варто увічнення саме в присвоєнні його письменницького імені міській центральній бібліотеці Бориспільської МЦБС, де зберігаються імена творців слова. Складно погодитися з такою позицією. Адже мало того, що Сергій Жигалко зі своєю творчістю був знищений і замовчаний радвладою, то й у часи Незалежної України та зона непам'яті не дозволяє окриком з адміністративних кабінетів повернутися талановитому літератору, вже реабілітованому, в рідний край, де ще живуть і його родичі та племінники. Тож іще не повертається додому з хабаровського пинтара, хоч наступного року постане його пам'ятна дата — 120-річчя від дня народження... ■

■ ПРОТИДІЯ

Чим далі в ліс, тим зліші партизани

Білоруські хакери заявили про отримання даних усіх паспортів у країні, включно з прислужниками режиму

Ігор ВІТОВИЧ

Анонімне хакерське угруповання білоруських «Кіберпартизанів» стверджує, що отримало доступ до паспортної інформації всіх повнолітніх жителів країни. В отриманій ними базі — до 11 мільйонів записів. Про це повідомляють канал «Дотепер» та «Радіо «Свобода». На підтвердження своїх слів хакери виклали в телеграм-каналі паспорти глави ЦВК країни Лідії Ермошиної, голови Ради Республіки Наталії Качанової, глави КДБ Івана Тертеля і дані самого Олександра Лукашенка.

Дірявий «Паспорт»

Передбачуване джерело даних — державна інформаційна система «Паспорт», яка обслуговує відділення міліції і підрозділи паспортно-візової служби. Якщо атака підтвердиться, це може стати найбільшим витоком як мінімум за останні кілька років. Кореспондент телепрограми «Настоящее время» попросив хакерів знайти для нього запитану інформацію. Вони зробили це моментально, що, найімовірніше, підтверджує достовірність отриманої хакерами бази. Білоруський паспорт використовують як усередині країни, так і за кордоном, таким чином отримати його можуть і діти. Паспортні столи зберігають анкетні дані власників документа, їхні фотографії, адреси проживання, інформацію про працевлаштування та іншу особисту інформацію.

Анонімна група білоруських «Кіберпартизанів» (частина опозиційного руху «Супраціў» — «Опір»), яка стверджує, що зламала паспортну систему країни, здійснила потужний удар по режиму Олександра Лукашенка, оскільки в розпорядженні хакерів виявилися не лише дані мільйонів звичайних громадян Білорусі, а й також і таємна частина про керівництво силових структур, осіб із найближчого оточення Олександра Лукашенка, співробітників КДБ та агентуру білоруської розвідки в Євросоюзі.

Джерело даних — інформаційна система «Паспорт» — обслуговує паспортно-візові служби рівня ГУВС Мінміськвиконкому, УВС облвиконкомів, а також підлеглих їм підрозділів

Проти режиму Лукашенка вже вийшли кіберпартизани.

паспортно-візової служби територіальних органів внутрішніх справ Білорусі. Систему створило мінське підприємство «Тодес» на замовлення МВС. Підприємство також розробляє аналогічні інформаційні системи для казахських силовиків.

Влада Білорусі офіційно не коментує кібератаку. Використання шкідливих програм у Кримінальному кодексі Білорусі карається строком до 10 років, а несанкціонований доступ до комп'ютерної інформації — до двох років. Західні ЗМІ також обережно ставляться до інформації про злам білоруськими хакерами державних систем. У будь-якій цивілізованій країні такі дії розцінюють як злочин. З іншого боку, хакери вдалися до тих же протиправних методів, які використовують проти своїх громадян режим Лукашенка.

Хакери стверджують, що провели наймасштабнішу кібератаку в історії Білорусі. Кодова назва «багатоступеневої операції» — «Спека». «У базі — всі люди, в кого є паспорт, посвідка на проживання або схожі документи. Точно сказати не можемо, бо іноді в людини є кілька документів. Але в окремій вибірці ми бачили понад 11 млн ідентифікаторів», — розповідає «Настоящему времени» учасник групи під псевдонімом Кібер-Партизан (листування велося за допомогою телеграм-бота).

Якщо вірити Кібер-Партизану, операція нагадувала гостросюжетний бойовик: «Для злomu баз нам необхідно було проникнути на об'єкти режиму і відкрити доступи до внутрішньої мережі МВС. Далі працювали наші «кібери», які дісталися до декількох баз. Продовжуємо працювати далі, поки у них не вийде відворити нас із мережі».

Про організації, які співпрацюють з «Кіберпарти-

занами» під парасолькою «Супраціў», відомо небагато, їхні телеграм-канали на кілька тисяч передплатників визнані екстремістськими в Білорусі. В окремих членів «Буслов Ляцяць» («Лелеки летять») і «Дружин народної самооборони» є «досвід у спецопераціях і громадянському протистоянні», — додає Кібер-Партизан. «Що це означає? Що це колишні білоруські силовики. Приклади спецоперацій — проникнення на об'єкт, що охороняється, захоплення терористів у ситуаціях із заручниками, розвідка».

Спрямовано на «усунення фашистського режиму»

Білоруські «Кіберпартизани» утворилися в вересні 2020 року, незабаром після президентських виборів в країні. Вони зламували сайти білоруських держканалів і пускали в інтернет-ефір кадри з затриманнями демонстрантів, публікували на державних сайтах заклики виходити на мітинги і розкривали імена силовиків, причетних, на їхню думку, до тортур над демонстрантами.

«План перемоги» «Кіберпартизанів» — це не тільки кібератаки: учасники руху готуються до «моменту Х», коли в Білорусі «запустить» безліч акцій, спрямованих на усунення фашистського режиму». Точна дата цієї події не визначена.

Крім бази паспортів, у руках хакерів виявилися дані ДАІ Білорусі. Все це — ґрунт для «моменту Х», відзначає Кібер-Партизан. «У мережі МВС є дуже багато баз, на деяких засекречена інформація, розкриття якої може порушити роботу МВС, КДБ і інших відомств. Нещодавно ми злили квартирний фонд КДБ, і їм доведеться змінити всі квартири — на це піде багато ресурсів і часу. Про наслідки даної операції ми дізнаємося в найближчі тижні. У ба-

зах ДАІ є дані по всіх автомобілях у Білорусі, включно з оперативними авто «тихарів» (агентів КДБ у цивільному), КДБ, ГУБОЗіК (головного управління з боротьби з організованою злочинністю і корупцією). Як мінімум їм усім доведеться міняти транспорт. Але важливіше те, що оперативники знатимуть, що такий витік цілком може повторитися. В АІС «Паспорт» зберігаються фотки всіх громадян, включно з кадебешниками, операми і «тихарями». Чи багато агентів КДБ будуть готові діяти за бугром, знаючи, що дані про них уже витекли?

«Якщо атака підтверджується, то це найбільший і найуспішніший злом державних систем із 2015 року, коли китайські хакери зламали сервери Управління кадрової служби в США», — коментує пресекретар хакерської групи «Український кіберальянс» Андрій Баранович, раніше відомий під псевдонімом Шон Таунсенд. У результаті згаданої кібератаки зловмисники отримали інформацію про мільйони держслужбовців США, включаючи співробітників спецслужб.

Білоруський експерт з цифрової безпеки Микола Кванталіані впевнений, що хакери дійсно викрали дані білоруської системи «Паспорт» та ДАІ і це може серйозно зашкодити режиму Лукашенка, «тому що персональні дані силовиків можуть бути оприлюднені: інформація про їхній житловий фонд, як уже було заявлено, про родичів — це може бути стримуючим фактором для продовження активного насильства проти громадян Республіки Білорусь. Відповідно, зараз шанси протестувальників і режиму зрівнюються — і та, і інша сторони володіють досить великим обсягом персональних даних громадян Білорусі». ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

У світі провакциновано 14,5% населення

Станом на 1 серпня в усьому світі вповні провакциновано 14,5% населення, стільки ж отримало першу дозу вакцини проти COVID-19. Загалом введено 4,1 мільярда доз вакцини, щодня населення планети отримує 38 мільйонів доз вакцини проти коронавірусу. Згідно з даними порталу Our World in Data, в Європі щеплено 39,2% мешканців, а в Північній Америці — 37,7%, у Південній Америці — 19,4%, в Азії — 10,8%. Найгірша ситуація панує в Африці — тут щеплено 1,7% населення. Від початку пандемії коронавірусу в грудні 2019 року до сьогоднішнього дня у світі на COVID-19 захворіло майже 200 мільйонів осіб, 4,2 мільйона померло.

Спільні китайсько-російські військові маневри

Уперше після спалаху пандемії коронавірусу російська армія візьме участь у військових маневрах, що відбудуться в Китаї. На початку серпня в Північно-Східному Китаї пройдуть військові вишколи Zapad/Interaction-2021. Зміцнення військової співпраці між Росією та Китаєм генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг називає «серйозним викликом». Маневри Zapad/Interaction-2021 відбуватимуться на тактичній базі Цинтунся в Нінся-Хуейському автономному районі в Південно-Західному Китаї. Як повідомило китайське міністерство національної безпеки, метою маневрів є спільний захист безпеки та стабільності в регіоні. Експерти звертають увагу, що вишколи проводяться в ситуації, коли американські війська виходять з Афганістану. Цього тижня в Китаї перебуває делегація Талібану, а китайська влада декларує бажання співпраці з Афганістаном. У спільних російсько-китайських військових маневрах візьме участь близько 10 тисяч російських солдатів.

Рейтинг довіри до Путіна знизився до 31%

31% респондентів, відповідаючи на запитання «Якому з російських політиків ви довіряєте?», назвали президента Володимира Путіна. Такими є результати опитування, проведеного «Левада-центром». Місяцем раніше, відповідаючи на те саме відкрите питання (без запропонованих варіантів відповіді), Володимир Путін називали 33% опитаних. Водночас на адресне запитання «Чи схвалюєте ви діяльність президента Росії?» ствердно відповіли 64% респондентів, тоді як 35% заявили, що не схвалюють. Минулого місяця діяльність Путіна на посаді президента схвалювали 66% опитаних. Зазначимо, що ця цифра вища за останні офіційні дані ВЦВГД (62,8%). Третій місяць поспіль знижується частка росіян, які вважають, що країна в цілому рухається правильним шляхом. За результатами свіжого опитування, в цьому переконані 47% респондентів, проти 49 і 51 відсотків у червні і травні відповідно. Володимир Путін, як і раніше, залишається найпопулярнішим російським політиком. Другу і третю сходинки рейтингу з результатом у 12% ділять прем'єр-міністр Михайло Мішустін і лідер ЛДПР Володимир Жириновський. На четвертому місці — міністр оборони Сергій Шойгу, йому довіряють 11% опитаних. Замікає п'ятірку міністр закордонних справ Сергій Лавров — про довіру йому заявили 10% опитаних «Левада центром».

Білоруська бігунка попросила заборони спроби влади насильно вивести її з Токіо

24-річна білоруська бігунка Христина Тімановська заявила 1 серпня про спробу влади Білорусі насильно вивести її з Токіо, де проходить Олімпіада, на батьківщину. Легкоатлетка звернулася по допомогу до Міжнародного олімпійського комітету (МОК) і заявила про намір просити політичний притулок у Європі. У МОК відповіли, що вивчають ситуацію. Як уточнила «Нова газета» з посиланням на телеграм-канал Народного антикризового управління, посольство Польщі готове надати білоруській легкоатлетці правову та консульську допомогу.

У Бразилії випав сніг. Уперше за понад 60 років

На півдні Бразилії стався раптовий снігопад і зниження температури. Багато жителів уперше в житті побачили таке атмосферне явище. Однак погода загрожує врожаю кави, цукрової тростини та апельсинів. Сніг рідко зустрічається в Бразилії. Остання сніжна буря в цій країні була в 1957 році.

Мирослава КРУК

«Епоха алергії». Так медики називають наше століття. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, алергія докучає сьогодні кожному четвертому жителю Землі, але кількість хворих дедалі зростає. Звідки така невтішна тенденція?

Коли імунітет бунтує...

Офіційна статистика вважає хворими на алергію близько 2% українців, однак реально таких недужих — не менше 25%, переконані лікарі. А у великих, екологічно забруднених містах цей показник сягає 30%. За висновком медиків, основна причина виникнення алергії — патології імунної системи, і найчастіше від недуги потерпають діти та літні люди. Якщо мама має алергію, то ймовірність розвитку недуги в дитини — 50%, каже професор, лікар-алерголог Денис Заславський. А коли обоє батьків є алергіками, то у 85% випадків дитина ризикує «успадкувати» діагноз.

«Однак не тільки генетичний фактор призводить до алергії, а й вплив зовнішніх алергенів, які діють на здоров'я кожного. А сучасна людина живе у середовищі, що буквально переповнене алергенами. Тож ми всі у зоні ризику, — застерігає Денис Заславський. — Існує понад 700 рослин, які можуть спричинити алергію. Найнебезпечніші — дикорослі культури (вівсяниця, пирій), злакові (пшениця, овес, жито, кукурудза), трави (амброзія, лобода, полин), дерева (тополя, вільха, береза, ліщина). Не менш підступні — побутові алергени. Домашній пил, у якому осідають мікроскопічний кліщ та грибки, провокують понад 60% випадків розвитку астми (один із найскладніших проявів алергії). Крім того, на наш імунітет «полює» епідерміс домашніх тварин, пліснява.

Алергійну реакцію, за словами лікаря, можуть викликати і продукти харчування, особливо білки тваринного походження (яйця, молоко, риба), а також шоколад, мед, цитрусові. Звісно, людина достатньо адаптована і захищена від шкідливого впливу принаймні тих речовин, які вона «знає давно». А ось коли стикається з чимось новим, імунна система «бунтує».

— Останнім часом до справи «долучи-

Є ПРОБЛЕМА

А що за маскою?

Алергійні захворювання часто виникають через штучні подразники, якими переповнене довкілля. Протистояти проблемі допоможе міцний імунітет

Алергія може виникати навіть на носіння маски в спекотну погоду. Тож доглядайте за шкірою правильно і частіше провітрюйте обличчя.

Фото з сайту allergy.org.ua.

лися» ще й штучні подразники імунної системи, яких зараз від 4 до 5 мільйонів назв, — додає пан Заславський. — Це речовини, які вживаємо з харчами, фарби, які на нашому одязі чи меблях, пальне, яке заливаємо в баки автомобілів. Навіть кулькова ручка, вкрита хімічною речовиною, що може бути небезпечною.

Алергія має безліч «масок». Може проявляти себе головним боєм, порушенням у роботі нервової системи, спровокувати проблеми в системі травлення (особливо в дітей). Іноді навіть дає поштовх для розладів у роботі серцево-судинної та сечостатевої систем.

«Причинні агенти» дозволяють ліквідувати проблему?

Як попередити недугу? Насамперед — зміцнювати імунітет. Особливих секретів, кажуть медики, тут немає. Слід достатньо відпочивати, займатися спортом, організувати раціональне харчування та максимально обмежити контакт із речовинами, що провокують алергію. Хоча б на побутовому рівні.

Нині існують два принципово різні способи лікування алергії, пояснює Денис Заславський. Перший, при якому застосовують антигістаміни, гормональні препарати, знімає симптоми-

ДО РЕЧІ

Аніонні активні речовини, фосфати, що входять до складу синтетичних мийних засобів, — одні з найнебезпечніших для здоров'я. «Взаємодіючи з нашим організмом, речовини, які містяться в засобах побутової хімії, сприяють зниженню імунітету, призводять до розвитку шкірних і респіраторних алергійних захворювань. Тож важливо звертати увагу на складники, що містяться в синтетичних мийних засобах, які використовуємо вдома.

ЯК РОЗПІЗНАТИ?

Алергія на природні алергени проявляється миттєвою реакцією — нежить, чхання, у «задавнених» випадках доходить до задухи і спазмів дихальних шляхів. На хімічні елементи організм найчастіше реагує контактним дерматитом, боротися з яким, до речі, дуже важко. На шкірі з'являються плями, які сверблять, викликають болісні відчуття. Якщо дерматит «накопичується» і його не лікувати, він може трансформуватися в екзему і навіть у бронхіальну астму.

ку недуги. Такі ліки діють лише короткий час — скажімо, впродовж 24 годин, коли ви легко дихаєте носом чи знімете бронхоспазм. Однак самої причини недуги вони не усувають.

Другий метод — вагомійший, оскільки дозволяє ліквідувати проблему. Ідеться про терапію «причинними агентами», тобто алергенами. Лікування алергенами, за словами лікаря, триває в середньому три роки. Але вже на першому році коштує майже вдвічі-втричі дешевше, ніж терапія фармпрепаратами, які лише усувають симптоми. Наступні ж курси (другий, третій рік терапії) дешевшають майже в 5 разів. Тоді як лікуватися протиалергійними препаратами потрібно все життя, поступово нарощуючи терапевтичну дозу, оскільки іде звикання.

Кожен може обирати: випити таблетку й отримати відчутне, але тимчасове полегшення або кілька років пролікуватися алергенами: одне-два драже на тиждень. Водночас, звертає увагу фахівець, терапія алергенами ефективна, лише якщо ви звернулися до лікаря вчасно — після перших симптомів. ■

ВИХІД Є

І знову цей ячмінь...

Розкривати нарив самостійно не можна. При рецидивах проконсультуйтеся з імунологом

Леся ХОРОЛЬСЬКА

З такою прикрістю час від часу стикається, певне, кожен. Повіка ока червоніє, набрякає і починає боліти, а за кілька днів на проблемному місці «вирастає» ячмінь. Хтось вважає, що найчастішою причиною появи ячменю є переохолодження і звичайні простудні захворювання. Однак, як стверджують лікарі, запалення повіки зазвичай викликає бактеріальна інфекція. Скажімо, якщо потерти очі брудними руками чи серветкою, цілком можливо наразитися на цю прикрість.

Ячмінь буває дуже неприємним, але зазвичай минає швидко і, навіть якщо його не лікувати, може сам зникнути за тиждень. Однак фахівці наголошують: коли ця проблема стається дуже часто (особливо у дітей), не можна покладатися на самолікування. Неодмінно проконсультуйтеся в лікаря.

«Ячмінь ока — це гостре гнійно-запальне захворювання, і найчастіше його викликає стафілокок, стрептокок або інші мікроби, — пояснює столичний дитячий лікар Олеся Унич. — Нині є досить ефективні препарати для

лікування ячменю. В стадії інфільтрації (коли спостерігається лише припухлість та почервоіння) можна застосувати мазь «Флоксал». У стадії прориву гнійного утворення використовують очні краплі «Флоксал». Однак лікувати ячмінь ока у дитини за заочними рекомендаціями не слід. В усіх випадках, коли ця проблема виникає, необхідно звертатися до дитячого офтальмолога, тим паче коли йдеться про рецидив недуги».

Додатково при лікуванні лікар може призначити компреси. Їх роблять із відвару ромашки, лляного насіння, календули, спеціі гвоздики, листя бузку, чаю, соку алое. Всі ці речовини здатні дезінфікувати гнійні виділення, сприяючи швидкому загоєнню.

Ячмінь не заразливий, однак якщо у дитини запалення повіки ока в гострій фазі, її не слід відправляти у дитячий колектив, а краще на кілька днів залишити вдома, вважає Олеся Унич. Адже потрібно регулярно виконувати лікувальні процедури — закладати мазі, закапувати очні краплі тощо. Крім того, у гострій стадії ячменю бажано не потрапляти на протяги, не переохолоджуватися.

МАЙТЕ НА УВАЗІ

При лікуванні ячменю в дорослих важливо дотримуватися деяких правил, які сприяють швидкому загоєнню:

* Дбати про особисту гігієну, не допускати потрапляння бруду і пилу на запалене місце.

* Варто на якийсь час відмовитися від декоративної косметики.

* Якщо людина носить контактні лінзи, їх необхідно замінити на окуляри, оскільки з лінзами можна занести інфекцію з повіки на поверхню зіниці. Якщо ячмінь виник на внутрішній частині повіки, лінзи подразнюватимуть місце, де є запальний процес.

* Не можна самостійно витягати гній (проколювати і використовувати інші способи).

* Важливо не перекривати доступ повітря, закриваючи ячмінь, наприклад пластыром.

* Заборонено гріти ячмінь теплою паром.

«Для того, щоб з'ясувати причину частих гнійних запалень повік, необхідно здати аналіз на демодекоз. Трапляється, саме кліщ, який живе у віях, може викликати таку проблему, — додає дитячий офтальмолог Ірина Філатова. — Якщо виявиться, що цей паразит «прописався» на обличчі, з ним доведеться боротися за допомогою ліків. Необхідно також здати бактеріологічний посів рідини з ока — це допоможе правильно на-

Якщо ячмінь з'являється на оці досить часто, консультація офтальмолога просто необхідна.

Фото з сайту optika-r.by.

значити терапію, підібрати необхідні антибіотики».

На жаль, у багатьох випадках без застосування таких радикальних методів лікування позбутися ячменів неможливо.

Іноколи при рецидивах ячменю рекомендують також консультацію імунолога, оскільки можуть бути деякі відхилення в діяльності імунної системи дитини, відтак може виникнути необхідність в імунокоригуючій терапії — для підвищення захисних сил організму, додає Олеся Унич. Трапляється, що причиною ячменів, як і взагалі гнійничкових захворювань шкіри, стають хронічні захворювання — проблеми зі шлунково-кишковим трактом, цукровий діабет.

Лікарі застерігають: розкривати нарив самостійно не можна, це може спричинити ще серйозніші захворювання очей. Так

само не радять вигрівати ячмінь, адже йдеться про гнійну інфекцію. Необхідно постійно дотримуватися правил особистої гігієни: ретельно промивати дитині очі, особливо після сну і прогулянок, не давати терти їх брудними руками тощо.

Якщо через тиждень ячмінь не проходить, необхідно терміново звернутися до лікаря, інакше виникнуть ускладнення: інфекція з гною може потрапити в кров. Це здатне спричинити такі захворювання, як менінгіт і сепсис, викликавши високу температуру і ускладнюючи процес зору. Тому важливо правильно вилікувати ячмінь, намагаючись не допустити подібної ситуації.

Для підтримки імунітету лікарі радять приймати вітаміни, особливо А, В, С, більше гуляти на свіжому повітрі, правильно харчуватися. ■

Руслан НОВАКОВИЧ

Ідею президентської присяги на Пересопницькому Євангелії запропонував Леоніду Кравчуку саме він. Так само йому належать ідеї створення Українського дому в стінах колишнього київського музею Леніна, заснування Мистецького арсеналу й Університету «Острозька академія». Його двічі обирали народним депутатом, двічі він був на посаді віцепрем'єр-міністра, і вже тридцять років — директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка. Він захоплює глибиною наукових розвідок і документальністю прози. А ще — драматичною історією свого роду. Академік НАН України Микола Григорович Жулинський — людина спокійна, виважена і з великим серцем. Ми говоримо у рамках проекту «Україна молода: 30-й рік Незалежності».

Перечитав усю шкільну бібліотеку

■ Миколо Григоровичу, з причин карантину ми не зустрілися минулого року, коли ви відзначали 80-ліття. Це правда, що й мама не пам'ятала, в який саме день народився Миколка?

— А я не відзначав, бо насправді й не знаю своєї дати народження. Мати казала, десь як жито вижали, а картоплю ще не вибирали, ото тоді. В неї було семеро дітей, двоє з них померли. Коли треба було виробляти свідцтво про народження, сам пішов у район і записався: «Пишіть 25 серпня». Хотів бути серпневим, щоб разом зі своїм другом дитинства Тольком Кримусем святкувати день народження.

■ Павло Житецький говорив, що література — це сила, що змінює життя. Коли в суспільстві не так багато позитивних змін, чи не «вина» література? Може, її замало?

— Література, на жаль, багато чого втратила в своєму впливові на людину. Ми колись більше читали, навіть у часи ідеологічного обмеження. Правда, переважно не те, що треба, але читали. Зараз чомусь ми втратили потребу в читанні художньої літератури. І причина не лише економічна. В моєму дитинстві, окрім обмежень влади на літературу, було ще материнське обмеження на книжки і кіно, бо мати була віруюча, баптистка, і так учив місцевий пастор. Але попри це я перечитав усю мізерну шкільну бібліотеку аж до брошури типу «Як вирощувати кок-сагіз» і «Як боротися з колорадським жуком».

Коли до мене потрапляла нова книжка, в мене аж руки тремтіли від щастя. Якось мене мати попросила перебрати картоплю навесні. То я, ховаючись від матері, брав під кухайку «Таємницю Соколіного бору» Юрія Збанацького. Тоді в лосі однією рукою перебирав картоплю, а другою гортав сторінки. До речі, Збанацькому я пізніше переповідав про це. Мабуть, якісь інші потреби заступили потяг до читання сучасного українця. Передусім телевізор, інтернет, фейсбук... Але це не лише в нашій країні.

Ну і, дійсно, літератури вартісної, глибокої стало менше. Порівняно з іншими країнами ми надто мало видаємо художньої літератури на душу населення. А ще й автори змушені боротися за читача. Нещодавно дізнався, що у Бразилії в'язням, які прочитають за місяць одну лише книжку і напишуть реферат за прочитаним, скорочують термін перебування за ґратами.

■ Ви кажете — мало видаємо, а як же бібліотеки, де зібрана класика? Жюль Верн, Уелс, Конан Дойл та інші автори, за якими я колись стояв у черзі в шкільній книгозбірні, й досі на полицях. Чому люди не йдуть у читальні?

— Телевізор та інтернет забрали читальну увагу. Можли-

во, це найвагоміша причина.

■ А щодо «боротьби за читача», як ви кажете, це як? Хто більше продасть? Автор повинен сам думати, як реалізувати книжку?

— Тут є потреби ринку, бо книги — теж продукт. Але не це найважливіше. В часи Гоголя Нестор Кукольник видавав набагато більше, але ж нині його й не згадують.

■ Тобто, якщо сучасний письменник «вироблятиме літературу» і вмілим маркетингом її просуватиме, він може стати успішним уже за життя. В іншому разі популярність може звалитися на нього лише після смерті.

— На мою думку, головне — в тому, про що пишеш і як пишеш. Твори Григора Тютюнника і Василя Симоненка увічніли авторів уже справді після смерті. Бо тоді були партійні заборони. Сьогодні немає заборон, але є каламутна вода псевдолітератури, в якій золоту рибку можна й не побачити. Великі таланти Микола Вінграновський, Іван Драч, Ірина Жиленко, Євген Гуцало, Роман Іванчук — багатьох я повинен згадати, про яких після їх відходу мало згадують. Вони не живуть ані на екранах, ані на читальних полицях. «Ніхто не гавнке, не лайне, неначе й не було мене» — Шевченко теж таке переживав.

Культурний націоналізм

■ Вам належить теза про «культурний націоналізм». Що це таке?

— Цей термін не мені належить. Він у світі домінує і засвідчує, що не політики, не економісти, а передусім письменники, митці, тобто люди культури, мобілізують життєву і творчу енергію свого народу заради формування культурно суверенної нації, її ідентичності і готують до набуття нею не тільки культурної, а й політичної самостійності. Згадаймо думку Івана Франка, який стверджував: тоді нація буде здібна до самостійного, культурного та політичного життя, коли витвориться із етнічної маси українського народу «суцільний культурний організм». У цьому процесі формування національного організму визначальну роль має відігравати національна інтелігенція.

Я зараз написав статтю про Лесю Українку як культурну націоналістку. Отже, цей термін сьогодні вживаний на Заході, але в нас не дуже толерується. Наші класики не думали лише про творчість заради творчості і, тим паче, про власне місце на літературному олімпі. Шевченко доносив народу правду про його історію, написав «Буквар» для простих людей, Куліш видав «Граматку», Біблію українською, здійснив переклади Шекспіра тощо. Хіба ми не можемо назвати їх культурними націоналістами? А Лесь Українка в статті «Не так ті вороги, як добрі люди» пише, що ми мусимо повернути народові свою інтелігенцію,

ДІЙОВІ ОСОБИ

Микола Жулинський:

«приречене»

історію

Директор Інституту літератури — про Сенеку, Івана Франка, Лесю Українку і найдостойніших письменників радянської доби, сучасників, а також читачів

Академік Микола Жулинський.

ставити за мету зробити Україну політичною силою!

Допоки українська інтелігенція не понесе в народ думки національного змісту, Україна не стане політично незалежною, не стане державою! Ось послухайте: «Коли в Галичині головніший ґрунт для радикальної роботи — селяни, то у нас, на Україні, перш усього треба здобути собі інтелігенцію, вернути нації її «мозок», — аби не було так, що є над чим робити, та нема кому, — а потім вкупі з сусідами здобути ті права, які в Галичині давно вже «здобути чужими руками». Так каже Лесь Українка.

■ Іван Франко дотримувався також цієї позиції.

— В «Одвертому листі до галицької молодіж» Франко пише, що треба «з великої етнічної маси українського народу створити українську націю — суцільний культурний організм, спосібний до самостійного культурного і політичного життя». І Пантелеймон Куліш наголошував, що потрібно формувати, плекати свою інтелігенцію, національну еліту.

Тому я на всіх рівнях обстоюю цю думку про культурний націоналізм, адже митці повинні стати предтечами політичної незалежності нації, бо вони пропонують справжнє підґрунтя подальшого державного поступу, демонструють унікальність та ідентичність своєї нації, вивищують в очах свого народу і світу національну історичну і культурну надбаня на противагу чужинству, яке так і пре з усіх шпарин.

■ Це прекрасний маніфест наших дій. Але слова про «еліту» писалися до більшовицької ери. Прийшов «гегемон» і репресіями та голодом винищував як інтелігенцію, так і селян. Що тепер робити?

— Читання зробить із нас народ. Віктор Гюґо наголошував: «Література повинна творити народ». Саме тому твори Лариски Косач-Квітки — Лесі Українки актуальні як ніколи.

«Одвикала тримати свою думку в кайданах»

■ Ви написали низку статей до цього річного 150-ліття Лесі Українки. В чому феномен її творчості?

— Ви знаєте, вона має такий

же пророчий дух, як і Шевченко. Така ж сміливість, навіть «праведний гнів», спостережливість, глибинність, інтуїція. І це не лише уособлено у її художніх образах Кассандри, Дебори, Меріям... У творах на античну тематику Лесь проводить безліч паралелей з Україною. До прикладу, в поемі «Орґія» Меценат усіяло схилиє грецьких творців оспівувати велич Риму, тобто зрікатися свого на користь окупанта. Він прагне сполучити: «в одну родину дві частини люду // корінфського — римлян і греків».

Він уже радісно смакує-похваляється перед Префектом і Прокуратором, що в його «домі шлюб відбувається Еллади з Римом», і водночас від імені римлян-переможців обзиває Елладу смітником, а її талановитих митців — сміттям. Із такою ж зневагою висловлюється Прокуратор про еллінську поезію, ораторське мистецтво і взагалі про грецьку мову, мовляв, «гартованої міцно мови, // єдиної, всесвітньої, як наша, // не мали греки зроду...»

Меценат навчає, як талановитим грекам слід творити славу Риму: «привчати ласкою, дарами навіть, // всіх видатних чужинців Рим любити. // Хто любить, той уподобиться може // до любого і тілом, і душею». Його мета — поєднати греків і римлян так, щоб вони злилися в єдину культурну і духовну спільність. Хіба не виникає аналогія з Україною в зашморзі «Третього Риму»?

Упокорення аж до рабства не дає щастя й перспектив українцям — це Лесь довела в поемі «Бояриня», яка при радянщині була забороненою.

■ Це неабияк бентежило поетку, бо ж рідний дядько Михайло Драгоманов виступав за «федералізм» України в складі Російської імперії, навіть у Галичині «москвофільство» набирало оберті.

— Драгоманов був для Лесі не просто дядьком, а ще й учителем, і також мав псевдонім «Українець». Проте вона не поділяла його «федералізму». У листі до Михайла Кривинюка вона писала: «Пора стати на точку, що «братні народи» просто сусіди, зв'язані, правда, одним ярмом, але в ґрунті речі зовсім

не мають ідентичних інтересів, і через те їм краще виступати хоч поруч, але кожному на свою руку, не мішаючись до сусідської «внутрішньої політики».

Із проблемами у Галичині вона була добре обізнана й читала у Івана Франка, що значна частина галицької інтелігенції перекинулася в москвофільство — в «це міжнародне явище, гідне загальному осуду і боротьби з ним», яке буйно розквітло в Галичині на московські гроші: «Кому ще не зовсім запаморочений розум, кого ще не чіпаєся сліпота, сей добре тямить, — писав Іван Франко в статті «Зміна системи», що москвофільство, чи там кацапство беззастанно спинало і спляне свободний розвиток руської народності, що москвофільство збивало і збиває русинів на манівці, зводить їх на політичну блуканину», оскільки насаджує в Галичині російську мову, чужу ідеологію, культуру, звичаї, деформує національну ідентичність та духовність українського люду.

■ Пригадуються слова Сергія Єфремова про наш народ, «який досі залишається гноєм, щоб на ньому могли виростати пишні квіти чужої культури».

— На жаль... Тому Лесі було боляче і думати, й писати про пригніченість українців. У листі до Михайла Павлика із Софії 1895 р. вона зізнається: «Кажучи правду, я тільки до Вас пишу з охотою, в Росію писати для мене мука, я вже одвикала тримати свою думку в кайданах, а після новітніх подій інакше писати листів в Росію не можна, як замовчуючи про добру половину того, що варте писання. Сором і жаль за мою країну просто гризе мене (се не фраза, вірте), і я не думала, що в душі моїй є такий великий запас злості. Я не знаю, що буду робити, вернувшись в Росію, сама думка про се тюремне життя сушить моє серце. Не знаю, як хто, а я не можу терпіти мовчки під'ярменного життя».

Чому дозвілля без книжки — це смерть і похорон живої людини

■ В радянські часи вчили, що література повинна виховувати людей. Зараз часто поширюють думку, що її функція — розвага. А як ви вважаєте?

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Кожне покоління переглядати власну

— Література покликана навчити людину думати педусім. Творити себе як суверенну людину і розвивати в собі яву, фантазію, мислення. Тому читання не розвага, далеко не розвага. Ось послухайте, що пише Сенека (розкриває потертий томик): «Дозвілля без книжки — це смерть і похорон живої людини».

■ У першому листі до Луцилія Сенека наголошує, що час — це єдине в світі, чим ми дійсно володіємо. Як не марнувати час? Треба ж знати, що читати, не всі мають інтуїтивний смак. Хто підкаже?

— Ми щодня втрачаємо, коли не читаємо тих велетнів духа, яких Бог дав Україні. Неповна і незріла нація без високої літератури! І у вихованні смаку має погрудитися шкільний учитель, а також держава з багатьма її інституціями. Треба створювати націю як культурний організм.

■ Юрій Мушкетик висловлювався на користь повернення цензури там, де йдеться про захист моралі, честі й гідності країни. А якщо не цензура, то хто повинен стежити за культурною мовою, вказувати письменникам, як писати?

— Оцінку, звичайно, давати треба. Бо нерідко помічаєш твори, де збіднена лексика, доведена до примітивного, в грешному варіанті «фейсбучного» сповіщення. А ще коли ця лексика взагалі нецензурна, коли образність ігнорується... Ось тут треба дати слово критикам. Але критика зараз абсолютно не в пошані, мало хто до неї прислухається. А письменникам, узагалі митцям ніхто не повинен вказувати, як творити. Хіба що сам Господь.

Шедеври народжувалися у комуністичну добу всупереч цензурі і самоцензурі

■ Чи не здається вам, що відбувся певний розрив між поколіннями письменників ХХ і ХХІ століть? І технічний, і світоглядний. Наскільки він трагічний?

— Він не трагічний, а здебільшого закономірний, бо обумовлений історично-політичним розломом в країні, коли на зміну одній системі прийшла інша. Несвобода змінилася на свободу. Тому й досі лунає критика на адресу минулого покоління митців, звинувачення їх у конформізмі тощо. А з іншого боку, подивіться, які шедеври народжувалися в ту комуністичну добу, всупереч цензурі і самоцензурі, диктату і переслідуванню, у Ліни Костенко, Миколи Вінграновського, Івана Драча, Василя Симоненка, Ірини Жиленко, Ігоря Калинца, Василя Стуса, Миколи Воробйова... Так само і в театральному, і в образотворчому мистецтві. Дехто навіть робить висновок, що треба створювати нестерпні умови для творчості, аби вона збунтувалася й спалахнула (сміється).

■ А що робити з класиками? Деякі з них втратили цей статус (Корнійчук, Левада, Собко,

Ле, Рибак), деякі незаслужено забуті (Панч, Сенченко, Збанацький, Головка), а на їхні місця тим часом наполегливо сунуть сотні новітніх авторів.

— Усе, що було раніше достойно створене, ніде не дінеться, я переконаний. Були ж не лише «комуністичні бур'яни». Тичина, Рильський, Сосюра, Бажан, Малишко — це люди певної системи і певних політичних переконань. Але ж потужні, справжні письменники! Хоч і «за ширмою», а в них була велика поетична душа! Такі таланти народжуються нечасто.

Ну хто міг подумати, що пройдуть роки і ми будемо друкувати «розстріляне відродження»? А література діаспори? Та ми про неї нічого не знали колись. Хіба чули про якусь «празьку школу», «ню-йоркську групу», але ж не знали абсолютно ані Шевельова, ані Осмачки. А це ж цілий пласт нашої культури! Нині наш інститут готує 5-томне видання «Української літературної енциклопедії», де всі ці імена є. Кожне покоління «приречене» переглядати власну історію, мистецтво. Певно, і цей період буде підданий ревізії, але повернеться найкраще. І тут потрібні будуть досвідчені літературознавці.

■ Циганські історії увічнили Верді в опері «Трубадур» і Рахманінов в опері «Алеко». Чому ж досі немає опери за твором Кобилянської «У неділю рано зілля копала», де сюжет не менш драматичний і показний. Є твори, що так і просяться на екран, наприклад «Через кладку» і «Апостол черні» Ольги Кобилянської, «Хліб і сіл» і «Чотири броди» Михайла Стельмаха, «Метелики на шпильках» Ірини Вільде. Чи можливо реанімувати оті найкраще з класики, про яке говоримо, через театральну сцену і кіно?

— Безперечно! Це дуже ефективний засіб. От зараз відбулася прем'єра фільму «І будуть люди» за однойменним романом Анатолія Дімарова. І наскільки активізувалися читачі в пошуках книги, аби ознайомитися, так би мовити, з першоджерелом. А згадайте, які блискучі фільми знімав Олег Бійма за Франком! Нашою літературою ми повинні пишатися, вона творилася у дуже складних умовах і на різних континентах.

■ Так, література наша велика, але ж не прочитана. І через це ми можемо програти «на полі духу».

— Не прочитана, бо була система, що працювала на режим, яка з Франка нам демонструвала лише «Вічного революціонера», з Лесі Українки — «Досвітні вогні», а з Коцюбинського — «ґата morgana». Були заборонені деякі твори Шевченка, Лесі, Франка. Ще багато невіданого у того ж Франка, немає академічного видання Нечуя-Левицького, Панаса Мирного...

■ Деякі науковці, зокрема Ірина Фаріон, мають на ютубі канал, де можна переглянути сотні програм про українсь-

ких діячів культури і держави. Це ті університети, які ми не пройшли раніше, себто просвіта в найкращих її традиціях. Окрім того, — велика допомога вчителям. Ваші фахівці Сергій Гальченко і Сергій Козак доволі помітні в медіа, але ж є й інші. Чи не планує Інститут літератури воздвигнути й свої просвітницькі трибуни в інтернет-просторі? Можливо, для початку записати відеолекції за книгою «Нація. Культура. Література», в якій ви помістили чимало літературних портретів?

— Це дуже слушна порада. В нашому інституті зібрані чудові спеціалісти, і, я думаю, ми помірковано, як це зробити. Насправді, з якою одержимістю веде свої радіопередачі той же Сергій Гальченко, завдяки яким тисячі й тисячі слухачів дізнаються і про діяльність Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, про унікальну духовну скарбницю — зібрання рукописів українських класиків літератури від давнини до сучасності, яким володіє Інститут, про забутих, репресованих, недооцінених українських письменників!..

■ Ольга Кобилянська перші свої твори писала і видавала німецькою. Хто повинен зайнятися перекладами нашої літератури європейськими мовами, презентувати їх у світі, в тому числі й на сцені?

— У нас уже є такі інститути, які б мали цим займатися. При президенті Ющенкові, коли я очолював Національну раду з питань культури і духовності, ми розробили програму з ретрансляції наших культурних цінностей у світ. Але часто те, що підписував президент Ющенко, не виконувалося.

Коліс Симон Петлюра послав хорову капелу Кошиця у світі, аби вона через пісню представила Україну. Я давно виношував ідею культурних центрів по всіх столицях світу, Домів Шевченка, які й займаються, окрім репрезентації передусім культурного образу України, ще й просуванням перекладів. Інакше ми й надалі не матимемо власних лауреатів Нобеля і ніхто не згадуватиме нас. Повинна існувати чітка позиція держави, відповідне фінансування. І пам'ятаймо слова Ю. Шевельова: «Шанс України — в експансії, але не фізичній, а в духовній».

Яка найголовніша книга?

■ У вашій біографії є особлива сторінка, коли ви, маючи диплом учителя, покинули школу на селі й поїхали на завод простим робітником. Як це сталося?

— Я в дитинстві не мав нормальної освіти. Підручників катма, паперу обмаль, чорнила з бузини... Чи й було в мене те дитинство?.. В школі майже не вчився, бо мусив допомагати матері по господарству: вранці — у ліс по дрова, ввечері треба було йти в колгосп красти солому, аби було з чого нарізати січки для корови, підстелити. Я і в

наймах був — пас чужі корови. Потім уже працював у колгоспі рахівником, посильним, черговим на сільрадівському телефоні.

Було таке, що треба було йти пішки в Луцьк за 35 км по хліб. Магазин у центрі біля собору, черга страшна, а дають лише одну буханку в руку. Мусив разів п'ять-шість ставати в чергу.

У педучилище в Дубно поступив передусім тому, що там потрібні були хлопці в духовий оркестр — саме інструменти отримали. І те училище мені практично нічого не дало. Хіба музики грохи навчився. Яке ж то було щастя, коли на поминках нас годували... за добре зіграний похоронний марш! Бо усьєке дитинство, здається, я був голодний.

За направленням поїхав у глухе село Озерськ Дубровицького району, де всього три прізвища: Сірко, Пляшко й Петрович. Ані електрики, ані клубу, ані радіо, ані газет. Жив у людей і спав на лаві. Викладав усе, окрім арифметики. Інтуїтивно відчував, що це не моє, що мені треба себе знайти, розвиватися. Відпрацювавши вчителем сумлінно два роки, я перебрався у Луцьк до тітки Катерини і дядька Парфентія. Ким тільки я там не працював: підсобним робітником, слюсарем, різав важкі колоди на пилорамі. Вирішив податися у Ленінград. З великим трудом влаштувався на суднобудівний завод ім. Жданова, в такий цех, що якщо на землі є пекло, то я його пройшов. Здобув спеціальність трубогидравліка на ручних роботах. Там ми гнули труби й зварювали їх. На щастя, у Ленінграді, як і в часи Шевченка, була українська громада. У вихідні пропадав у музеях, театрах і бібліотеці ім. Салтикова-Щедріна, всотуючи все те, чого прагла душа. Заочно вчився у Київському університеті на журфаці. Займався самоосвітою і читав, читав, читав...

■ Від того читання народилися сотні ваших статей, есеїв, досліджень, монографій і прозових творів. Не можна не згадати резонансний роман «Моя Друга світова», який у 2018-му отримав Президентську премію «Книга року». Роман надзвичайної сили завдяки відкриттю такої правди про війну, від якої часом аж моторошно. Відчувається, що автор писав серцем. Як народилася ця книга?

— Мабуть, це найголовніша книга мого життя. Все, про що там ідеться, не давало мені спокою змалечку. З того часу, як дітьми гралася «у війну» на могилках... дивився на могили, на яких зазначалося: «Помер у 1941 році». А ці хлопці — молоді, 19-21 рік. Ніхто не міг мені пояснити, що то за хлопці й чому вони померли такими молодими. Лише згодом довідався: це члени ОУН і їх убили «перші совети».

У мене були дядько Клим Воляник і тітка Серафима. Трагічна доля їхніх дітей. Найстаршого вбили польські офіцери за те, що він, начебто, не хотів воювати за Польщу. А Польща вже тоді була розгромлена. А 16-річного Миколку забили польські шпидмани (польська допоміжна поліція) за те, що мав радянську гімнастерку — виміняв на харчі у червоноармійців, які відступали. Донька Ганна була зв'язковою УПА, мала вже й своїх двоє дітей. Невідомі ввели серед ночі й розстріляли. Мабуть, це справа рук енкаве-

дистів, які перебиралися у форму УПА й чинили розправу над патріотами. В червні 1945 р. на Волині діяли 33 такі спецгрупи НКВС у кількості 397 осіб.

Шпидмани закатували й мого дядька Андрія Жулинського, який пас корів і закричав: «Німці йдуть!», коли побачив машини. Частина упівців утекла, а решта загинула.

Про цю біду я дізнався поступово десятиліттями. Приїжджаючи в рідне село, розпитував рідних загиблих, тих, хто повернувся із Сибіру чи німецького полону. І ось із таких «інтерв'ю» народилася книга.

■ Війна вас розлучила з батьком аж на 33 роки. Його історію ви виклали в книзі «Цей твій син, батьку».

— Тоді, у 1943-му, мати сховалася в сусідському лісі з дев'ятимісячним братом Борисом. А мене, трирічного, батько взяв на руки й хотів переправити через Стир, бо німці з поляками влаштували облогу на членів ОУН, а їх у селі було, мабуть, понад десять. Коли нас знайшли поліцаї, то змусили батька мене самого відправити додому. Я й пішов... А його судилося пройти три концтабори: Освенцім, Саган, Дахау. За втечу був засуджений до страти, але вночі помирає співкамерник, і батько одягає його робу. Це врятувало життя — бо номер на куртці був іншим. Потім він якимось дивом потрапляє в американську зону окупації і відпливає в Америку під іменем Джона Зелінського. А ми молилися десятиліттями, аби Бог повернув нам тата...

■ Хіба не Бог його провів через оті пекельні роки і таки повернув?

— ... Його мама захворіла на тиф і, помираючи, сказала малою Григорію: «Передаю тебе під опіку Божої Матері». У 100-літньому віці я забрав батька з Америки, і коли легіли над океаном, стюардеси, дізнавшись про його ювілей, пригощали нас шампанським. В мене у дворі він устиг посадити дуба і каліну. Прожив ще пів року. На його могилі в рідному селі так і написано: «Я був під опікою Божої Матері».

■ Ви прийшли в Інститут літератури аспірантом іще 1968 року і вже 30 років його очолюєте. Над чим зараз працюєте?

— Ми закінчили роботу над 6-томною шевченківською енциклопедією. Продовжується робота над багатотомною енциклопедією української літератури. Разом із Малою Академією наук розробили портал «Тарас Шевченко», працюємо над порталами «Леся Українка», «Іван Франко», «Григорій Сковорода».

Коронавірус дав людям більше можливостей усамітнитися для роботи. І це треба реалізувати на користь. Я, наприклад, став іще більше читати, хоча цим займаюся все життя. Є книги, до яких постійно повертаєшся, є такі, з якими не розлучаєшся. Багато років я раз у раз повертаюся до таких, зокрема, книг, як «Моральні листи до Луцилія» Сенеки, «Феменологію духу» Гегеля... Все більше цікавлюся питаннями душі. Той же Сенека підкреслює: «Яке місце посідає в світі Бог, таке посідає душа в людині». Про це багато міркував батько, а тепер і я. Паралельно читаю ще десятки книг, хоча рідко можу собі дозволити читати саме для естетичної насолоди — щоденна писанина все більше і більше обтяжує мене... ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»
Під патронатом Київської міської державної адміністрації

Костянтин РОДИК

2017-го видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» додрукувало третій наклад роману Валерія Шевчука «Дім на горі». Це переконливе свідчення того, що Валерій Олександрович має чимало читачів у сучасних поколіннях (бо старші прочитали роман ще у першовиданні, далекого 1983-го). Саме цей новий читач спонукає видавця постачати до книгарень нові копії – і це при тому, що Шевчукове ім'я практично зникло з інформаційного простору. Книжкові рецензенти чи не винятково перейняті сказати своє-перше слово про найсвіжіші новинки – їм ніколи замислюватися над тим, що найвартісніші з'яви у нинішньому нашому письменстві або приховано «розвивають» Шевчука, або демонстративно «відкидають» його ж. Повторю колись уже мовлене мною: чи не вся сучасна українська проза вийшла з необарокової киреї Валерія Шевчука.

Досвідчена феміністична критика – а вона у нас нині править бал – добре усвідомлює це. Звісно, вона замовчує Шевчука не через притаманне молодшим колегам невігластво, а з причин суто ідеологічних. Не пригадаю, чи зустрічаються у Шевчука поняття «толерантність» та «політкоректність» – він говорить про ці категорії іншими словами, але точно не вкладає в них фанатичної нетерпимості нинішнього карикатурного фемінізму. Пригадується, як спеціально акцентував на цьому в інтерв'ю з В.Шевчуком для тоді ще наявного часопису «Книжник-review» – цей уступ варто навести повністю: «Я дуже люблю жіночу прозу. Жінка через свою природу помічає такі речі, які чоловік не помічає. І через це жіноча проза дуже багата своєю сутністю. Серед моїх учителів завжди була Леся Українка, я дуже люблю прозу Ольги Кобилянської, захоплений творами Галини Журби. Тож вважаю, що жіноча проза, особливо в українській літературі, – на дуже високому рівні. І вона – для серйозних людей. А коли жінка свою природну ліву частину спішно ремонтує на правий бік – що виходить? Фемінізм. Коли жінка-феміністка втрачає жіночу природу, вона не здатна до високої творчості. Це регресуюча жінка. Бо все, що виходить за межі природи, – виходить за межі Бога».

Оцього – дезавуації їхньої кон'юнктурності – феміністки подарувати Шевчукові не можуть. Ну і плюс солідарність зі своїм ідейним – і не тільки – покровителем, впливовим гарвардським літературознавцем Григорієм Грабовичем, який сформував своє ставлення до Валерія Шевчука як «антифемініста» на, м'яко кажучи, «діагональному» прочитанні повісті «Жінка-змія». Вільшою уваги заслуговує інша Грабовичева інвектива супроти Шевчука – про «масивність його творчої продукції, непозавдану Шевчукову розповідну словесність» (Тексти і маски. – К.: Критика, 2005). Справді, Валерій Шевчук написав багато більше, ніж варто умістити до навіть багатотомового «Вибраного». Задля розуміння цієї «багатослівності», зазначенням Грабовича, варто повернутися до згаданого, для «Книжника», інтерв'ю: «Я належу до письменників, які мусять весь час змінюватися, весь час тікати від себе, заперечувати себе, весь час різноманітнитися. Ніщо так не вбиває митця, як його естетична застиглість». «Жінка-змія», до речі – це саме експеримент, який, з огляду на подальшу творчість, був забракований самим автором.

Але приступімо нарешті до

«Дому на горі». Тим більше, що там немає (анти)феміністичних меседжів. Якщо, звісно, не вважати за сексизм фразу «була така гарна й молода під тим сонцем» або концептуальним обмеженням жіночих прав таку: «Добра мати й добра дружина, – подумав він, – ось два первні, що повертають заблуклих до рідного дому», або й навіть таку: «Вічність є там, де думають про народження».

Книжка ділиться автором на дві частини: початкова «повість-преамбула» та вервечка фентезійних оповідань «Голос трави». Преамбульна повість – це щось на кшталт туги за «незнайомками» від Данте, Петрарки чи й Блока з Крамським (хіба тут фабульний суб'єкт навпаки – жінка). Але до цього доходиш не одразу. Попервах просто розчиняєшся у фірмовому Шевчуковому дзені: «Настрій серпневого сонця... А вгадаєш, що мене рятувало? Вечірнє небо... Грала на тонкій павутині повільну й презарну пісню осін». І раптом прозріння: «Власне, була це не тиша, а спокій». І «любов – це і є рух до спокою» (отут, до речі, затяті феміністки можуть зчинити галас).

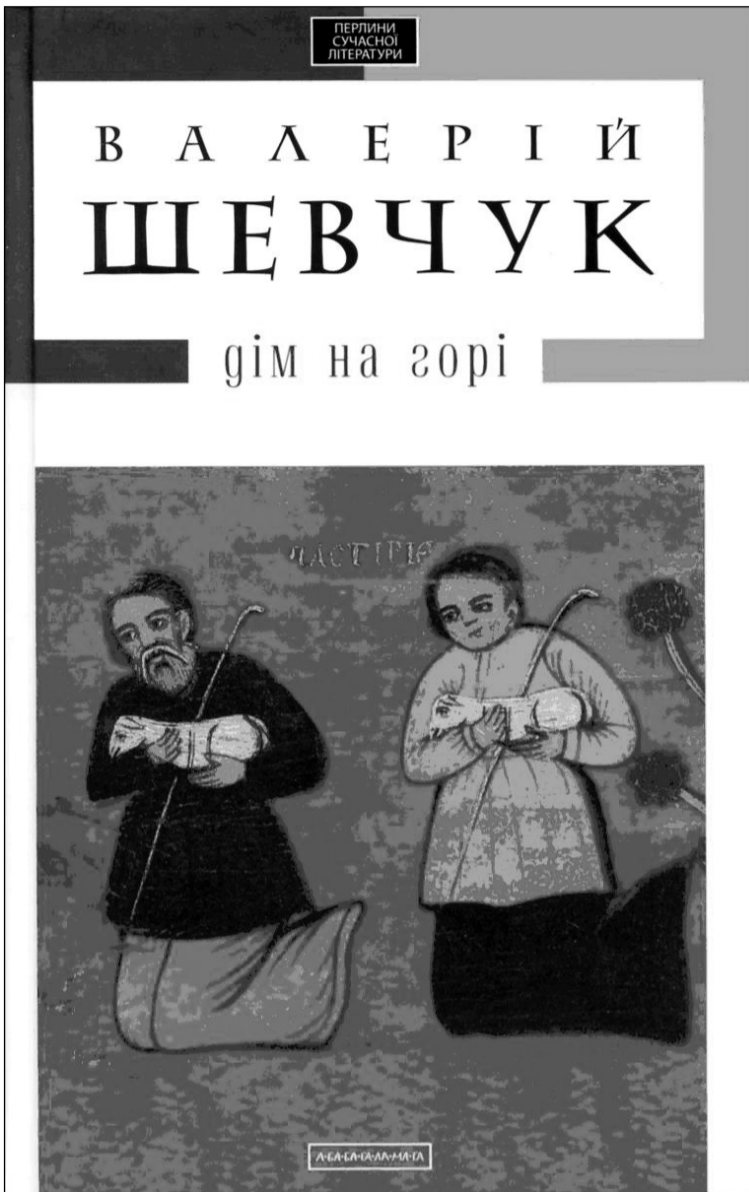
Розмисли Шевчукових персонажів часом вражають не лише пересічного читача: «Світ значно багатший од наших первісних про нього уявлень, – подумав юний чорт». Це вже з другої частини роману, з фентезійного «Голосу трави». Коли писався «Дім на горі», поняття «фентезі» в українському літературознавстві не існувало. Але саме ця книжка здегонувала нинішній вал жанру. Найцікавішими тут лишаються Марина та Сергій Дяченки, котрі також «вийшли з Шевчука», хоч ніколи того не декларували. Взагалі-то, фентезі – не самостійний, а суто технічний жанр. Навіть його визнаний «батько», Дж.Р.Толкін, не мав химерні оповіді за самоціль. Його вабила передовсім психологія стосунків в екстремальних ситуаціях. Те саме – ситуативно, побіжно – відчитуємо у «Голосі трави». Так само майже від початку чинили Дяченки. Але все це має до фентезійної казковості хіба формальний стосунок – на правду це модельний або сценарний реалізм.

Докторка філології Людмила Тарнашинська помітила разючу тотожність методології Шевчукового письма з інструментарієм англійського нобеліанта Вільяма Голдінга; романи обидвох – це «дослідне поле, лабораторний майданчик, де події можуть безперешкодно розвиватися у заданій автором системі філософських та морально-етичних координат» (Українське шістдесят-

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Дім,

де народилася сучасна проза

ництво: профілі на тлі покоління. – К.: Смолоскип, 2010). Власне, ця характеристика – саме про сценарний реалізм. В українській літературі це почалося з Валерія Шевчука, а далі – розвивалося-вдосконалювалося: від карнавальних фантазмагорій Юрія Андруховича – до політичних апокаліпсисів Юрія Щербака. Та й що таке «Польові дослідження...» Оксани Забужко, як не модельний реалізм Голдінга-Шевчука?

В одному з оповідань «Голосу трави» є мікродіалог: «– Стережіться лихих думок, пане, – вдруге сказав астроном. – Вони як бур'ян у людині проростають, і недовго до того, щоб і душу засмітити». Боротьба з думками-бур'янами – один з найвиразніших лейтмотивів цілого Шевчука. Але в цій книжці ходить про речі цілком конкретні. В інтерв'ю Л.Тарнашинській В.Шевчук сказав прямо: «Дім на горі» писався як анти-Гоголь» (Закон піраміди. – К.: Пульсари, 2001). Претензія до Гоголя така: його візія української мінувшини – виразно імперська, «русскомірска». Ім'я класика не згадується в романі та й прямих алюзій на витворений ним міт України немає. Проте глибокий австралійський критик Марко Павлишин точно зафіксував приховану суть: «Шевчук відмовляється від сте-

реотипової самопринизливої жестикуляції і, таким чином, протистоїть одній з основних стратегій російського культурного імперіалізму» (Канон та іконостас. – К.: Час, 1997).

М.Павлишин написав свою аналітичну статтю про В.Шевчука, коли Україна перебувала у глухомі пізно-советському «застої». Відчув винятковість Шевчукової прози в усій тодішній українській літературі, яка «полягає у його езопівському відображенні питання колоніалізму», побачив у його перших романах «потенціал для підриву устійненої ієрархії «центр-провінція». Сподівався, що «Дім на горі» стане запобіжником поширення карикатур, які продукувала тодішня так звана «химерна проза». Цей блискучий фрагмент варто навести якомога повніше: «В романі «Ільченка» «Козацькому роду нема переклада» козак Мамай, наділений силами характерника, допомагає жителям містечка Миротлава виявити свою лояльність Москві в боротьбі проти антицарського повстання гетьмана Однокрила. Крім особливо підлабузницького трактування священних тез про російсько-українське «возз'єднання», роман вражає грубістю характеристики, примітивністю гумору та вимушеністю старосвітського стилю... Технічно

більш вдалим, хоч безсоромнішим своєю брехливістю, є роман «Лебедина зграя» Василя Земляка, який, розглядаючи індивідуальні долі у вимишеному українському селі, подає гумористичний образ процесів, які в історичній дійсності аж ніяк смішними не були: колективізація й розкуркулення 1920-х і 1930-х років... Химерний роман, хоч і написаний українською мовою, по-гоголівському вкладається в імперський контекст».

Шевчуків «анти-Гоголь» – це не лише про Миколу Васильовича. І не тільки про советську «химерну прозу». Шевчук вважає, що вірус малоросійської сентиментальності уразив також і кінематограф, заштовхав його у карантинне гетто під назвою «українське поетичне кіно». «Цей естетичний спосіб бачення іде від О.Довженка, поетики якого я ніколи не поділяв, а саму довженківщину гостро негував в усі часи» (Сад життєвський думок, трудів та почуттів. – К.: Акцент, 2003).

До речі, пан Шевчук не вважає концепцію «анти-Гоголь» за свій винятковий ексклюзив. Серед попередників згадує Михайла Коцюбинського, «котрий одним з перших з'єднав традицію націоналізму... зі світовою модерною літературною традицією». А далі в цитованому інтерв'ю – засаднича думка: «Я вважаю, коли ти приходиш у літературу, то треба її вивчити від самого початку і до кінця, знати її на рівні професора, принаймні не менше, а то й більше». Ще нижче – перелік найбільших читачків уподобань: «Захоплювався Амброзом Бірсом, Едгаром По... Кнут Гамсун – один з найулюбленіших моїх письменників... Задайте «Шпиль» Голдінга, він теж користується отими блоками, з допомогою яких на прикладі якоїсь маленької системи розгортається універсальна картина світу». А ще Вільям Фолкнер, Герман Гессе, Івлін Во, Торнтон Уайлдер. Рюноске Акутугава, Кобо Абе. Вихшталтовуючи себе-письменника через професорську ерудицію, інколи зазнавав прикроців, як-от: «Стався у моєму житті такий випадок, коли виношений твір був убитий тим, що я прочитав роман «Кентавр» Джона Апдайка. Прочитав – і побачив, що мені вже нема чого робити» («Закон піраміди»).

Звісно, Валерій Шевчук читає все життя. Та найбільше часу на це йому «подарувала» держава. Наприкінці 1960-х у нього вийшла перша збірка малої прози – «Валерія Шевчука помітили і... перестали друкувати» (Л.Тарнашинська). Письменник пережив понад десять років цензурної заборони на публікації. Упродовж 1970-х був цілковито позбавлений права на професію. Читав, розбирався зі світовими літературними практиками. І коли на початку 1980-х почали виходити друком романи-пам'ятки «Дім на горі», «На полі смиренному» та «Три листки за вікном» – ми побачили диво: українську прозу світового рівня.

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Ліна ТЕСЛЕНКО

Знаю, знаю, що скажуть на це дієтологи і прихильники здорового харчування: «Які закрутки? Це ж суцільний оцет, цукор і сіль!» Але більшість усе ж погодиться: як приємно взимку відкрити баночку з хрумкими огірочками, гостренькими помідорчиками або ніжним перчиком, які готувало для нас саме літо. Та й до думки дієтологів ми прислухаємося, тому смакуємо такими заготовками не щодня. І то ще суперечливе питання, що взимку доцільніше з'їсти: пластмасовий тепличний помідор чи свій, вирощений на грядці та дбайливо покладений до банки? Отже, сьогодні готуємо про запас! Уже чую, як цокотять на кухнях українських господинь банки, як пахне там кропом і часничком та як киплять у каstrулях маринади. Все для того, щоб у довгі зимові вечори до нас завітало сонячне ароматне літо.

Обізувались огірочки: «Дуже хочемо до бочки!»

«А я нічого не консервую! Ну от зовсім нічого!» Мабуть, кожній із нас доводилося таке чути від своїх знайомих. Але переконана, що навіть ті, «хто зовсім нічого не консервує», обожнюють узимку похруммати солоним огірочком. Інакше не розліталися б «гурки», як кажуть подекуди в Україні, на базарних ятках, мов гарячі пиріжки. Зрештою, навіть вінегрет без огірочка не вінегрет, як і новорічне олів'є.

Переконана, що в кожній господині є улюблений рецепт огірків. Я ж уже давно відмовилася від маринуваних із оцтом, а готую тільки солоні «під капронову кришку». І заливаю гарячим розсолем. Хоча теж перепробувала чимало різних рецептів. Проте цей — найпростіший, а огірочки виходять найсмачніші. До того ж кількість солі — досить помірною, після них не хочеться води, мов після пересоложеного оселедця. На жаль, в умовах міста їх буде складно приготувати — потрібен погріб або прохолодний підвал.

Отже, в банку кладемо «огірковий набір» — чорний перець горошком, лавровий листочок, кріп, корінь і листя хрону та часник (подавити на прес або нарізати кружальцями, тоді він максимально віддасть свій аромат).

Накладаємо огірочки (щонайменше на дві години залити водою, а ще краще — на ніч). І залити банки гарячим розсолем (на 3-літровий слоїк — 3 ст. ложки солі без чубка і 1,5 літра води закип'ятити). Накрити капроною кришкою й одразу винести в холодне місце. Там вони поступово вкисатимуть, варто тільки слідкувати за рівнем води в банках: якщо огірочки «потягнули» воду, долити солоною перекип'яченою водою (охладженою).

Майте на увазі, що секрет смачних огірків — у воді. Якщо вода надто жорстка — вони ніколи не вкиснуть так, як треба, будуть м'якими і несмачними. Тому на огірочки в селі завжди беру воду в сусідки (обійся поряд, а вода в колодязях зовсім різна) або ж купую. А що робити? Огірочки — хлопці примхливі!

Салат «Ніжинський»: нічого спільного з ніжністю

Це, мабуть, один із найвідоміших і найпопулярніших салатів-закруток. І, безперечно, один із найсмачніших. Рецепт його — теж неймовірна кількість, але саме цей мені здається найбільш вдалим і схожим на той, класичний, салат «Ніжинський», який насправді не має нічого спільного з ніжністю. Навпаки, він досить гостренький і в буквальному розумінні з перчиком.

Отже, знадобиться: 4 кг огірків, 0,5 кг цибулі, 3 великі морквини, 3 червоні гіркі перчини, 2 середні головки часнику.

Для маринаду: 2 склянки олії, 1 склянка цукру, 2 склянки оцту, 12 чайних ложок солі без чубка.

Огірки і цибулю (краще брати невеличку) порізати кружальцями (чудово, якщо є шатківниця — це допоможе швидко нарізати овочі рівними слайсами). Моркву потерти на тертку для овочів по-корейськи. Червоний перець дрібно нарізати (якщо перчини великі,

■ ПРО ЗАПАС

Що ви там накрутили?

Ховаємо літо в банки:
рецепти заготовок на зиму

Овочева асорті: а он грибочок причаївся.

Той самий «Ніжинський».

Салат із кабачків.

Кетчуп.

то можна взяти лише два). Часник подавити через прес. Овочі змішати і залити маринадом. Щоб приготувати маринад, олію, цукор, сіль та оцет (його додаємо останнім, перед закипанням) доводимо до кипіння.

Після цього залишаємо салат на 4 години, щоб він настоявся і пустив сік. Потім розкладаємо в півлітрові баночки і стерилізуємо впродовж 10 хвилин. Важливо не перестаратися, щоб огірочки залишилися хрумкими.

Вихід із цієї порції — 12 баночок по 0,5 л.

Небанальний салат із банальних кабачків

Я не дуже люблю консервацію з цих родичів гарбузових, а салат із кабачків, який треба варити, — це, здавалося, взагалі щось таке, на що й часу не варто тратити. Тому до цього рецепту спочатку поставилася скептично. Аж поки не скуштувала! Тепер готую його щороку. І дякую пані Антоніні (Царство Небесне), яка поділилася рецептом, що змусив з повагою подивитися на банальний кабачок.

Для нього знадобиться: 3 кг кабачків (якщо не дуже молоді — не страшно, головне, щоб шкірка не була «дубовою» і легко протикалася нігтем), 3 середні морквини, 3 гіркі перчини, 0,5 стакана часнику.

Кабачки нарізаємо чималими кубиками. Моркву, гіркий перець та часник перекручуємо на м'ясорубку.

Маринад: 1 ст. цукру, 1 ст. неповний олії, 1 ст. неповний оцту, 2 ст. л. солі, 0,5 л соусу «Чумак класичний» (можна й

іншу торгову марку, але колір салату тоді не буде таким насиченим).

Усі інгредієнти маринаду змішуємо і доводимо до кипіння, додаємо перекручену масу і знову даємо закипіти. Вкидаємо кабачки і, як маса закипить, тушкуємо ще 50 хвилин.

Салат розкладаємо в стерилізовані банки і закатуємо. Та ховаємо під ковдру. Взимку під відварену картопельку цей салат вас обов'язково здивує.

Кетчуп: морока, яка того варта

Із домашнім кетчупом, який мої діти вважають значно смачнішим, ніж магазинний, доводиться трохи поморочитися. Але він того вартий. Кетчуп має насичений красивий колір і приємний смак. Готую його відразу кілька порцій, бо не тільки використовую як соус, а й додаю до борщу, голубців — скрізь, де потрібна томатна паста, яку давно вже не купую.

Отже, на порцію потрібно 8 літрів томатного соку (маю спеціальний прес — насадку до електром'ясорубки — і роблю його сама). Помідори слід брати тільки червоні — жовті зіпсують колір. Готовий сік ставимо варити на маленький вогонь — для цього знадобиться 4-8 годин, аж поки не випарується зайва рідина. Коли суміш стане густою (вона має зменшитися на третину або й удвічі), додаємо спеції.

Потрібно: 1 ч. л. кориці, 2 ч. л. червоного перцю (гострого не любимо, тому зазвичай кладу менше), 1 ч. л. чорного меленого перцю, 1 склянка пропущеного через прес часнику, 2 ст. л. солі, 500 г цукру, 6 ст. л. оцту, 1 ч. л. гвоздики. Варити ще 15-30 хвилин. Розкласти в сте-

ризовані банки і закатати.

Вихід — орієнтовно 8 баночок по 0,5 літра.

Ану, корнішончик, посунься!

А наступним рецептом поділилася у кулінарній фейсбук-групі «Плячки Рецепти від Лілії Цвіт» наша давня радниця Валентина Кузьмова з Хмельницького. «І ще один цікавий рецепт. Закриваю вже третій рік», — зазначає вона.

Отже, нам знадобиться: 2 кг огірків (корнішончиків), 0,5 кг шампінйонів бажано маленьких, 7-8 шт. болгарського перцю різного кольору, 3-4 цибулини.

Для маринаду: 3 склянки цукру, 3 склянки води, 1,5 склянки оцту (склянка 250 мл).

Гриби, якщо великі — порізати, а маленькі брати цілі. Перець порізати на 4-6 частин, цибулю порізати півкільцями.

Готуємо солений розчин: 10 склянок води, 1 склянка солі. Все добре перемішати, щоб розчинилася сіль. Овочі замочити в соленій воді на 2 години, періодично помішуючи. Через 2 години зливаємо воду.

На дно банки кладемо петрушку, кріп і заповнюємо банки салатом. Заливаємо гарячим маринадом і стерилізуємо 0,5 л банку 10 хв., а 1 л банку — 15 хв.

З цієї порції виходить орієнтовно 5 літрових баночок.

Не знаю, як вам, а мені вже захотілося спробувати. Бо як не крути, як не верти, а «крутити» банки на зиму — справа вдячна!

Врожайного вам літа і смачної зими!

Григорій ХАТА

■ ЗБІРНА

З американських гірок

У першій футбольній команді країни незабаром з'явиться новий головний тренер

Пропрацювавши п'ять років біля керма національної збірної України, Андрій Шевченко оголосив про завершення своєї співпраці з «синьо-жовтими». «Сьогодні добіг кінця мій контракт з УАФ. Це була наполеглива робота, яка довела, що ми здатні грати в сучасний футбол. Я вдячний президентові УАФ за надану можливість попрацювати зі збірою України. Велика вдячність усім уболівальникам за підтримку і критику. Разом нам вдалося показати, що наш футбол може бути конкурентним, результативним і цікавим», — написав у своєму інстаграмі Шевченко.

За весь час незалежності вітчизняного футболу каденція Андрія Шевченка як наставника першої команди країни тривала найдовше. На виході маємо начебто серйозне досягнення — вперше в своїй історії збірна України грала в чвертьфіналі чемпіонату Європи. Однак досягнення команди Шевченка аж ніяк не відзначалися стабільністю, більше нагадуючи американські гірки, ніж поступальний і впевнений рух швидкого потяга.

Достатньо лише згадати виступ «синьо-жовтих» на нещодавньому Євро-2020, коли в цілому непогані матчі українських збірників проти команд Нідерландів та Швеції чергувалися з відверто провальними дуелями з австрійцями та англійцями.

До слова, після трьох зіграних під керівництвом Шевченка матчів групового відбору на ЧС-2022 збірна України перебуває на нижньому згині синусоїди, маючи в своєму активі лише три здобуті очки. Спадок своєму наступнику Андрій Миколайович залишає не найкращий, однак потенціал українські збірники мають усе ж непоганий. Варто нагадати, що у фінальній частині «мундіалю» збірна України грала лише одного разу й тоді, в 2006 році, очолювана Олегом Блохіним, одразу

Андрій Шевченко прощається зі збірою України.
Фото з сайту football24.ua.

дісталася до чвертьфіналу. На російській ЧС-2018 Андрій Шевченко «синьо-жовтих» не вивів. Навряд чи він може похвалитися й своїм здобутком — у ролі тренера-асистента — у фінальній частині ЧС-2016. Його поява в таборі «синьо-жовтих» незадовго до старту того Євро певною мірою розбалансувала тренерський штаб Михайла Фоменка, підопічні котрого програли всі три матчі групового етапу.

Утім досвід останніх років свідчить, що ігровий менталі-

тет української збірної змінився на краще. Зіграти на рівних із кращими збірними континенту — вже не проблема. Причому, у відборі на ЧС-2020 підопічні Шевченка виграли групу в протистоянні з чинними на той час чемпіонами Європи — португальцями. А під час свого нещодавнього виступу в елітному дивізіоні Ліги націй хлопці Шиви переграли потужних іспанців.

Власне, як наголосив Шевченко, футбол у виконанні сучасної збірної України може

бути конкурентним, результативним і цікавим. Утім «синьо-жовтим» усе ще бракує стабільності в результатах, котрі б допомагали їм подолати кваліфікаційні чемпіонати Європи та світу. Без сумніву, від нового наставника української збірної чекатимуть потрапляння його підопічних на ЧС-2022 — якщо не напряму, то через Лігу націй. Однак наразі незрозуміло, хто наважиться взяти команду в доволі непростій ситуації. Подейкують, що керівництво

УАФ намагалося домовитися з Шевченком про продовження контракту, утім фінансові розночтання стали цьому на заваді.

Новим наставником збірної України може стати Сергій Ребров, персону котрого обговорювали вже давно. Однак для приходу на тренерський місток «синьо-жовтих» йому необхідно буде розірвати контракт із командою з ОАЕ. Тож не виключені й інші варіанти — зокрема й перший в історії української збірної тренер-легіонер. ■

■ ОЛІМПІЗМ

Сила в характері

В активі олімпійської збірної України на Іграх у Токіо з'явилася перша срібна нагорода

Григорій ХАТА

Трохи нервовим виявилось очікування вітчизняними уболівальниками того дня, коли в скарбничці олімпійської збірної України з'явиться медаль, що за своїм ґатунком відрізняється від «бронзи».

Хороша можливість піднятися в Токіо вище за третю сходинку п'єдесталу була у прима вітчизняного тенісу Еліни Світоліної. Після того, як із розіграшу вилетіла головна претендентка на «золото» — господарка кортів Наомі Осака, — перед українкою відкрилися чудові перспективи. Однак її півфінальна гра з чешкою Маркеттою Вондроушовою зовсім не мала чемпіонського блиску. На корті четверта ракетка олімпійського турніру виглядала просто розгубленою, хоча перемога в тому матчі гарантувала українській примі як мінімум «срібло». Однак трохи більш ніж за годину її розгромила чеська тенісистка — 3:6, 1:6.

Як пояснив капітан жіночої збірної України в Кубку федерації Михайло Філіма, Еліна дуже сильно хотіла

бути у фіналі з гарантованою медаллю, але вочевидь перегоріла. Окрім того, за його словами, лідерці українського тенісу було неймовірно складно грати поєдинки в щоденному форматі.

Не дивно, що й у матчі за «бронзу» Світоліна зіштовхнулася з аналогічними труднощами. У першому сеті поєдинку з представницею Казахстану Оленою Рибакіною Еліна знову не була схожою на себе. Однак в останній момент, коли на тай-брейку другого сету відступати вже було нікуди, українська тенісистка віднайшла в собі друге дихання.

«Після програшу було дуже складно повернутися в колію. Я просто намагалася боротися до кінця, не здаватися, віддала просто всі сили, які залишилися.

Перший сет був поганим з моєї сторони. Я боролась, і думаю, що саме характер повернув мене до матчу, і ця перемога просто неймовірна. Рада, що мені вдалося, і ця медаль для мене багато чого значить», — заявила схвилювана перша в історії українського тенісу олімпійська призерка.

Ну а людиною, котра розбавила

Михайло Романчук — володар олімпійського «срібла» на дистанції 1500 м.
Фото з сайту НОК.

бронзовий колір української скарбнички в Токіо, став плавець Михайло Романчук.

Уже маючи в своєму активі «бронзу» на 800 м, він із першим часом пробився до фіналу 1,5 км. Однак, як і в попередній змагальній дисципліні, захистити у вирішальному запливі свої кваліфікаційні позиції йому не вдалося. Більше законлених сил залишилося в американця Фінке, котрий став дворазовим олімпійським чемпіоном. А Романчуку дісталася «срібло». «Дуже тяжкі змагання видали-

ся. Незвичний режим, організм до такого просто не звик. Звичайно, хочеться більшого. Але ми не здаємося, і як би складно не було, будемо працювати й рухатися далі... Як мінімум до Парижа-2024», — наголосив Романчук.

Тепер в активі збірної України на Іграх-2020 — одне «срібло» та п'ять «бронз» і неймовірно скромне (59-те) місце в медальному заліку. Утім шанси на рейтинговий стрибок «синьо-жовті» ще мають: для цього необхідне бодай одне «золото». ■

Ігор Суркіс
президент ФК «Динамо» (Київ)

«Виграли 4:0, молодці. Показали хорошу гру, особливо в першому таймі. Ми всі розуміємо, що збірники ще не в оптимальних кондиціях. Уперше за багато років у нас є час, щоб нормально підготувати їх до Ліги чемпіонів».

ФУТБОЛ

Іх залишилось четверо

«Ворскла» провалилась у Лізі конференцій, а «Шахтар» перед стартом в ЛЧ розгромив «Львів»

Новачок «Динамо» Владислав Кулач уже встиг дебютувати за киян.
Фото з сайту «Динамо».

Олексій ПАВЛИШ

Новий сезон потроху набирає обертів: у Прем'єр-лізі зіграли два тури, а Україна вже встигла втратити свого першого представника у єврокубках — Лігу конференцій залишила полтавська «Ворскла».

Полтавчани в домашньому матчі-відповіді другого відбіркового раунду третього за рангом євротурніру проти фінського «КупСса» наступили на ті ж граблі: знову вели в рахунку, знову пропустили у компенсований час і знову зіграли 2:2 за підсумками 90 хвилин. Проте в овертаймі підопічні Максимова залишились удесятьох, і фіні такі скористались кількісною перевагою, забивши втретє. Таким чином, дебют «Ворскли» у ЛК завершився провалом.

Після такої болючої та несподіваної поразки команда, за словами тренера Юрія Максимова, потрапила до психологічної ями, тому налаштувалась на перемогу вже в чемпіонаті. І полтавчанам вдалося скористатись помилками менш досвідченого «Руху»: перемога «на класі» 2:0.

«Перемогли у «Руху» — значить все нормально. Команда після поразки «КупСу» потрапила до психологічної ями, тому треба було вигравати, щоб підняти бойовий дух. Рухаємось далі», — резюмував наставник «зелено-білих».

Другим серед українських клубів почне свої виступи у єврокубках донецький «Шахтар» — уже цього вівторка у третьому раунді відбору ЛЧ проти бельгійського «Генка». Перед ві-

Через брак концентрації «Ворскла» швидко вибула з єврокубків.
Фото з сайту football.ua.

зитом до Бельгії «гірники» розім'ялись зі «Львовом»: підопічні де Дзербі здобули впевнену перемогу за рахунком, але всі три голи забили вже наприкінці матчу. У другому поєдинку поспіль відзначився африканський форвард Ласіна Траоре, крім цього, дебютним голом за «Шахтар» заявив про себе бразильський новачок Педрінью.

«Знали, що суперник діятиме закрито, тільки на контратаках. Ще в першому таймі ми заслужили забити гол. У перші секунди обох таймів до-

пустили помилки. А загалом провели дуже і дуже хороший матч», — сказав де Дзербі.

Третім у євротурнірі стартує «Колос»: четвертій команді минулого чемпіонату в четвер у рамках третього кола відбору ЛК протистоятиме «Шахтар» із Караганди. Перед прийомом гостей із Казахстану ковалівці мінімально здолали «Металіст-1925», здобувши першу перемогу в сезоні.

Нарешті розпочав сезон чинний чемпіон — кийське «Динамо», яке поч-

ТАБЛО

Прем'єр-ліга. 2-й тур. «Львів» — «Шахтар» — 0:3 (Л. Траоре, 73; Дентіньйо, 85; Педрінью, 90+5), «Колос» — «Металіст-1925» — 1:0 (Д. Костишин, 72), «Минай» — «Олександрія» — 1:0 (О. Вишневецький, 90), «Чорноморець» — «Дніпро-1» — 0:3 (Піхальонко, 40; Дубко, 51 (у свої ворота); Адамков, 61), «Маріуполь» — «Десна» — 1:2 (Кулаков, 65 — Будківський, 71; Безбородько, 90+2), «Динамо» — «Верес» — 4:0 (Попов, 4; Гармаш, 6; Тимчик, 42; Циганков, 86 (пен.)), «Ворскла» — «Рух» — 2:0 (Скляр, 42; Степанюк, 60).

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Десна»	2	2	0	0	5-1	6
2. «Шахтар»	2	2	0	0	5-1	6
3. «Дніпро-1»	2	1	1	0	5-2	4
4. «Ворскла»	2	1	1	0	4-2	4
5. «Колос»	2	1	1	0	1-0	4
6. «Минай»	1	1	0	0	1-0	3
7. «Динамо»	1	1	0	0	4-0	3
8. «Металіст-1925»	2	1	0	1	2-2	3
9. «Олександрія»	2	1	0	1	1-1	3
10. «Маріуполь»	2	0	1	1	2-3	1
11. «Львів»	2	0	1	1	1-4	1
12. «Верес»	2	0	1	1	0-4	1
13. «Інгулець»	1	0	0	1	1-2	0
14. «Зоря»	1	0	0	1	0-1	0
15. «Рух»	2	0	0	2	1-4	0
16. «Чорноморець»	2	0	0	2	0-6	0

Бомбардири: В. Калітвінцев («Десна»), Степанюк («Ворскла»), Довбик («Дніпро-1»), Кулаков («Маріуполь»), Л. Траоре («Шахтар») — 2.

не боротьбу в ЛЧ одразу з групи. Столична команда минулого тижня, як і очікувалось, офіційно оголосила про підписання контракту з Владиславом Кулачем: найкращий бомбардир попереднього розіграшу УПЛ після двох зборів уклав із киянами дворічний контракт. Але, попри наявність у складі одразу чотирьох центрфорвардів, наставник чемпіонів Мірча Луческу вирішив випустити у старті на матч із «Вересом» на цю позицію хавбек Дениса Гармаша.

І, як показав матч, це рішення було абсолютно правильним. Кияни уже до шостої хвилини забили двічі, а один із голів був якраз на рахунку Дениса. Після двох м'ячів на старті «біло-сині» впевнено довели гру до розгромної перемоги. Кулач дебютував, проте результативними діями не відзначився.

До речі, Луческу, який минулого тижня відсвяткував 76-й день народження, спостерігав за своїми підопічними не з тренерської лавки, а з VIP-ложі через застуду.

А тренер дебютанта УПЛ «Вереса» Юрій Вірт визнав, що команді поки важко грати з клубами рівня «Динамо», але додав, що все тільки починається.

«Верес» — хороша команда, яку очолює досвідчений тренер. Знає концепцію гри Луческу, з яким працював. «Верес» ще поспує нерви багатьом командам, коли набере форму», — у свою чергу похвалив суперника президент кийського клубу Ігор Суркіс.

Не обійшлося минулого уїк-енду і без сенсацій: «Минай», який в останній момент зібрав гравців для заявки на сезон (підписав, у тому числі, Євгена Селезньова), доволі несподівано обіграв «Олександрію», котра перед цим переграла ще одного учасника єврокубків «Зорю».

У розпал літа українські клуби не припиняють роботи на трансферному ринку. Так, ЗМІ приписують «Шахтарю» інтерес до захисника португальської «Бенфіки» Алєкса Грімалєдо. Також медіа то продають у Серію А, то залишають в Україні форварда «Динамо» Владислава Супрягу.

Стартувала боротьба і в Першій лізі. Поки в суперечці за еліту лідирують харківський «Металіст» і «Кривбас», котрі в міжсезоння чи не найактивніше підсилювались, у тому числі й гравцями з досвідом гри в УПЛ. ■

СІНЕМА

А «Чорна вдова» — проти...

Скарлетт Йоханссон судиться з компанією «Дісней»

Дара ГАВАРРА

Нещодавно на екрани кінотеатрів усього світу вийшла пригодницька стрічка «Чорна вдова» зі Скарлетт Йоханссон у головній ролі, яку вона виконує вже багато років. Фільм випустив кіновсесвіт Marvel, а продюсером виступила сама актриса. Саме це і стало причиною судового позову до стрімінгу «Дісней+», адже, за умовами, картина мала вийти лише на широкому екрані, але, в порушення домовленостей, «Чорну вдову» паралельно запустили і на стрімінгу. Унаслідок цього продюсер, а саме Йоханссон, зазнала збитків, адже вже після першого тижня переглядів фільму в кінотеатрах відвідування стрімко впало і прибутки від проекту не виправдали її сподівань. Насправді ж на сьогодні супергеройська сага про Наташу Романову (що і є «Чорною вдовою»), яку Йоханссон зіграла востаннє) вже збрала понад 320 мільйонів при бюджеті в 200 млн.

Та компанія «Дісней» теж не

в тім'я бита, тож відповіла актрисі-продюсеру, що вона вже отримала за роль 20 млн доларів, крім відрахувань за збори в прокаті. А ще — звинуватила актрису в безсердечності, адже, за стрімкого зростання захворюваності на ковід у США, відвідування кінотеатрів прирвало б співвітчизників Скарлетт до високого ризику заразитися цією підступною хворобою. До того ж перегляд фільму на стрімінгу, навпаки, підвищить збори, адже глядачі остерігаються відвідувати місця великого скупчення людей, тож залюбки дивитимуться стрічку вдома, в зручній для них обстановці. ■

■ Скарлетт Йоханссон.

Варка ВОНСОВИЧ

Житель американського містечка Сомервіль Боб Альварес, як у тій казці про Кота в чоботях, мабуть, не надто зрадив спадку, який отримав після продажу в 2010 році будинку його покійної тітки. Йому, як наймолодшому сину з казки, перепали... ні, не кіт і не чоботи, а книжки. Вони довго лежали в Боба у скрині без уваги, аж поки нещодавно той не захотів їх переглянути. І яким же було його здивування, коли він виявив серед 39 книжок десяток, які були взяті в місцевій бібліотеці.

Річ у тім, що тітка Альвареса — Хелен Годайміс — померла ще в... 1937 році. Дівчина тоді, мабуть, навчалася ще в школі, адже серед книжок були й підручники,

ОВВА!

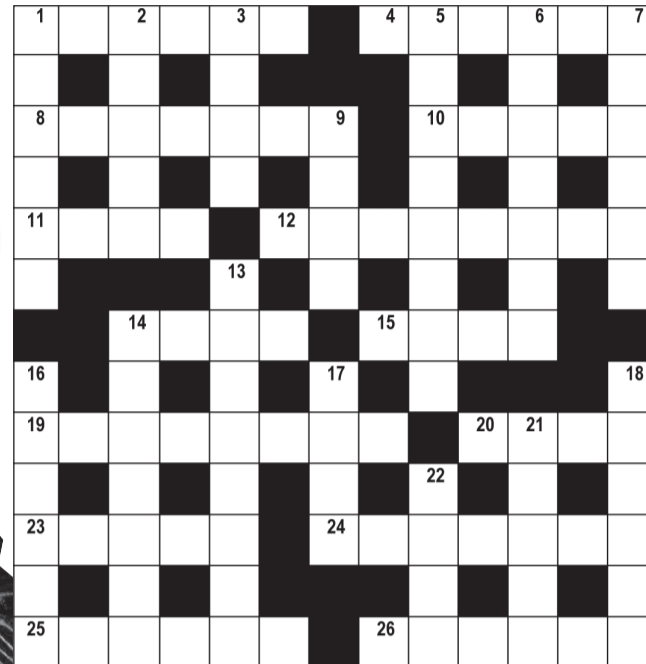
Тяга до знань

Сто років «самотності» на стриху

але захворіла на грип, який дав ускладнення, після чого вона померла. А книжки так і залишилися в будинку майже на століття.

Спадкоємцю Хелен дуже повезло, адже саме нещодавно, 1 липня, було відмінено систему штрафів за невчасно здані в бібліотеку книжки. Про це Боб Альварес дізнався, зателефонувавши відразу після виявлення бібліотечних книжок у книгозбірню, куди й відніс свою «знахідку». Там йому пояс-

нили, що ще донедавна за кожен прострочений день потрібно було сплачувати по 5 центів, а коли набігло 10 доларів, боржник узагалі позбавлявся права користуватися послугами бібліотеки. За майже сторічний період заборгованість Хелен Годайміс склала б 1500 доларів. Невідомо, чи сплачував би за законом її спадкоємець цю суму в разі, якби згадану каральну норму не відмінили. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №74

По горизонталі:

1. Одне з наймолодших і найбільш заселених міст штату Теннессі, порт на річці Міссісіпі. 4. Українська традиція взаємодопомоги або новий фільм Михайла Іллєнка. 8. Стереотипна реакція організму на певний подразник, яка виробляється умовно. 10. Паразитичний куц, який росте на деревах. 11. Італійська марка автомобіля. 12. Японське місто, яке першим постраждало від атомного бомбардування. 14. Цар Лідії, що став символом багатства та марнотратства. 15. Хижак, зображений на емблемі Сил Спеціальних операцій. 19. Бойова сокира на довгому списі. 20. Спортивна сорочка з коміром та короткими рукавами. 23. Жалоба. 24. Японське мистецтво складання букетів. 25. Прихильник теорії Мао Дзедуну. 26. Сарана, павук, богомол, метелик.

По вертикалі:

1. Село на Харківщині, де народився Іван Сірко. 2. Хутрянний мішок без дна, в якому панянки гріли руки. 3. Герой роману Джека Лондона. 5. У царській Росії — район міста, підвідомчий поліцейському наглядачеві. 6. Монументальний гранчастий стовп, який у радянські часи

ставили на могилах загиблих бійців. 7. Екзотичний фрукт, який полюбили буржуї. 9. Популярний сучасний детективний серіал про те, як технології допомагають у розслідуванні злочинів. 13. Словник, що подає лексику певної мови в усьому її обсязі. 14. Казка Ганса Крістіана Андерсена. 16. Дрібна французька монета, сота частина франка. 17. Ім'я відомої акторки, зірки фільму «Римські канікули». 18. Річка у Сербії, притока Дунаю. 21. Молода трава, яка виростає на місці скошеної. 22. Заточена частина ножа, бритви, меча. ■

Кросворд №72 від 27—28 липня

ПРИКОЛИ

Маленький хлопчик загубився в універсамі і плаче. Його заспокоюють, кажуть, мама знайдеться, і радять:

— Треба було триматися за мамину спідницю.
— Я намагався, але не зміг дістати.

Сара повертається з базару:
— Фімо, мені такого наговорили, такого...
— Скільки разів я тобі казав: не ходи туди, де тебе всі знають.

Зустріч двох старих приятелів. Один каже:
— У тебе чудова дача, а яка машина! Тепер тобі, напевно, більше ні-

чого не потрібно.
— Потрібно!
— Що?
— Алібі або протекція в прокуратурі.

Оголошення на кабінеті психіатра:
— Хворим, які чекають на прийом, прохання не ділитися один з одним симптомами захворювання. Це ускладнює встановити правильний діагноз.

— Чим відрізняється холостяк від одруженого?
— Холостяк сам робить хатню роботу, а одруженого дружина примушує.

ПОГОДА

4 серпня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, місцями грози. Вітер південний, 5-10 м/с. Температура вночі +14...+16, удень +25...+27.

Миргород: без опадів. Уночі +14...+16, удень +26...+28. **Вінниця:** місцями короткочасний дощ. Уночі +13...+15, удень +25...+27. **Одеса:** місцями короткочасний дощ. Уночі +19...+21, удень +29...+31.

2 серпня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 24-28 градусів, поблизу Одеси — 22 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 25 градусів.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, місцями короткочасний дощ, гроза. **Трускавець:** уночі +14...+16, удень +23...+25. **Моршин:** уночі +13...+15, удень +22...+24.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

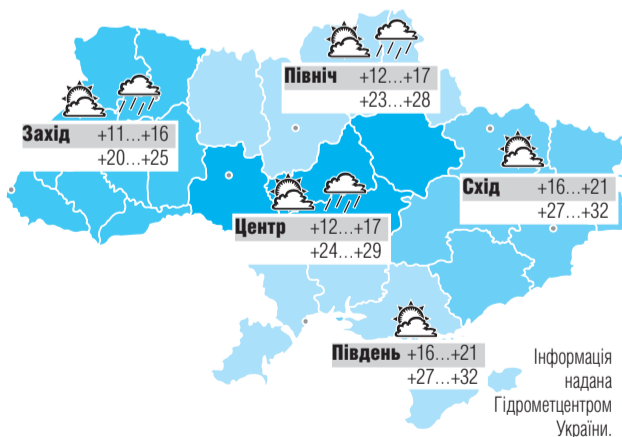
дощ

сніг

дощ, гроза

Інформація надана Гідрометцентром України.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон редакції:

+38 091 625 66 32

Електронна пошта редакції:

ukr.moloda@ukr.net

Рекламне бюро:

reklama-umoloda@ukr.net

Відділ реалізації:

454-84-41

sale_umoloda@ukr.net

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kyiv.ua>

Відділи:

економіки — wagmer@ukr.net

культури, історії, суспільних проблем —

vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоров'яки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009074

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 366—367

Верстка та виготовлення

фотоформ —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

Газета виходить

у вівторок—середу (спарений

номер) і п'ятницю, двічі на тиждень

Тираж 86734